

279739

Rule: 1.8, 10-1

PREOTULU ROMANU.

DIUARIU BASERICESCU

scolastecu si literariu.

Buzele preotului voru pazi sciinti'a
si lege voru cerca din gur'a lui.
Malachi'a c. II. v. 7.

An. XII.—1886.

PROPRIETARIU, REDACTORU si EDITORU:

NICULAE FEKETE NEGRUTIU.

GHERL'A

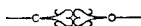
IMPRIMARI'A „AUROR'A“ P. A. TODORANU
1886.

Bibl. Univ. Cluj
Nr. 1277-1923

SUMARIULU

„PREOTULUI ROMANU“

Cursulu XII. — Anulu 1886.

Catra Preotii romani	1.
Cunoscintie din dreptulu canonicu	2, 49, 145, 193, 241, 281, 337, 385, 433, 469 509.
Rogatiune la anulu nou	7.
Gradurile Hierarchiei eclesiastice séu insemnatatea ritului con- ferirei Lectoratului, Subdiaconatului si Diaconatului. — Studiu teologica premiatu cu 100 franci	8, 56, 148, 201, 246, 295, 346, 392, 439.
Serbatorile Preacuratei Vergure Mari'a	12, 62, 209, 253, 300, 400, 451, 474, 513.
Predica pre Anulu nou	21.
Predice la introducere de parochu	30.
Cuventu de despartire la esire din parochia	37.
Consideratiune asupr'a predicamentului	38, 129, 237, 277, 319, 427.
Catechismu ori istoria biblica?	43, 88.
Bibliografia	47, 92, 382, 432, 466, 508.
1885—1886	48.
Predica la santire de baserica	67.
Predica la inmormentarea unui capu de familia	81.
Diaristicu	95.
Insciintiare	96.
D.-dieesc'a Liturgia a celui dintru santi Parentelui nostru Gregoriu teologulu	97.
Pro memoria	108.
Predice pre SS. Paresemi — Postulu mare	109, 114, 119, 124, 164, 168, 173.
Invidi'a—Pism'a	128.
Spicuire din istori'a pedagogiei la noi — la Romani	136 177.
Uniunea basericésca a Romaniloru cu calvinii in secele XVI—XVII	156, 215, 261, 306, 358, 408, 457, 488, 528.
Icón'a intieptului religiosu	163.
Ve parasescu	191.
Diverse	192, 240, 280, 432, 466, 506, 552.
Predice la Invierea Dlui N. Is. Christosu — SS. Pasci	220.

Predica la Inaltierea la ceriu a Dlui N. Is. Christosu (Ispasu)	267.
Predica pre Serbatóri'a Pogorírei Spiritului S. — SS. Rosalie	273.
Predica pre Serbatóri'a Santiloru Apostoli Petru si Pavelu	311.
Apelu literariu	330.
Predica pre Serbatóri'a Adormirei Preacuratei Vergure Mari'a	365.
Predica la inmormentarea unei femeia tenera	370.
Apelu catra publiculu romanu	380.
Pre mormentulu mamei	339.
Cuventare funebrala la inmormentarea unei preotese tenere	413.
Predica pe Dominec'a XX dupa Rosalie	419.
Imnu funebralu	426.
Predica la Serbatóri'a S. Demetriu	460.
Predica pre Serbatóri'a S. Nicolae	492.
Catedral'a Curtii dela Argesiu	499.
Festivitatile dela Curtea de Argesiu	502, 543.
Stéu'a ce s'a aretatu la Nascerea Dlui N. Is. Christosu	533.
Predica la Nascerea Dlui N. Is. Christosu	535.

PREOTULU ROMANU.

DIUARIU BASERICESCU

SCOLASTICU si LITERARIU.

*Buzele preotului voru pazi sciint'a si lege voru
cercá din gur'a lui. Malachi'a c. II. v. 7.*

Nr. I.

1. IANUARIE.

An. XII. 1886.

Catra preotii romani.

*„Preoti cu crucea 'n frunte, càci óstea e crestina!“
Chiamarea vóstra-i santa, grigiti cá se convina
Cu statulu, intru care destinulu va 'naltiatu!*

*Altariulu, unde jertf'a aveti de-a-o depune,
E benele natiunei, e sant'a religiume,
Ce sórtea 'n man'a vóstra si 'n grigia vi le-a datu.*

*Aduceti-ve-amente de sant'a detórintia
Ce va impusu pre umeri cerésc'a provedintia,
Cându va alesu prin sórte se fiti turmei pastori.*

*Grigiti cà turm'a-i mare si lupii stáu la pênda
Neimitii suntu nemernici si voru cá se o vênda
Si ce vá fi atunci'a, de-ati fostu nepasatori?!*

*Pastoriulu bunu e gat'a viéti'a se-si jertfésca,
Cându detórinti'a-i spune, cá turm'a s'o scutésc'a,
Elu sufletulu sí-lu pune se-o scóta din nevoi;*

*Si turm'a 'lu asculta, cà viersu-i de departe
Strabate pân' la turma, si dela reu o-abate,
Cându vede cà periclulu amenintia pre oi.*

*Rusíne de pastorii, ce nu sciu se pazésca
De turm'a, ce stapênulu le-a datu-o se o pasca,
Ca'n urma fiér'a cruda si lupulu rapitoriu,*

tene e indrumatu a se coadună si a traí in societatea vietiei, ¹⁾ totusi destinatiunea lui finale — scopulu pentru carele e creatu, — trece preste marginile acestui cursu alu vietii pamentene, si lumea materiale cu totu ce dispune, nu e de ajunsu pentru acestu scopu finale, carele si alt'cumu este comune toturoru ómeniloru. ²⁾ Asia dar' chiaru fienti'a omului, care consiste intru unirea sufletului cu trupulu 'lu face pre omu cá si pâna ce petrece aicia pre pamentu, se nu-si intrerumpa legatur'a cu lumea spirituale, pentrucà destinatiunea lui finale singuru acolo si-o póte ajunge. ³⁾

In acésta destinatiune a omului si in crearea lui priu Domnedieu e fundata idei'a acelei referintie si legature, in care depinde omulu dela Domnedieu — si acést'a 'lu face pre omu se aiba religiune.

1. Religiunea.

Religiunea consiste in credinti'a omului pusa in Domnedieu si in referinti'a de dependentia a omului dela Domnedieu ⁴⁾, e fundata in crearea omului prin Domnedieu si in destinatiunea lui pentru Domnedieu; dar' fienducà omulu e fientia ratiunale, consta nu numai din corpu ci si din sufletu, are de a-si ímplení destinatiunea in modu alu consciintiei de sene si alu libertatii. ⁵⁾ Dreptu ace'a religiunea este: a) in íntielesu obiectivu: cuprinsulu toturoru adeveruriloru, câte se reducu la referinti'a de dependentia a omului dela Domnedieu — si alu detorintieloru ce resulta din acésta referintia — precumu si cuprinsulu institutiuniloru, cari conduc pre omu la ajungerea destinatiunei sale; éra b) in íntielesu subiectivu: religiunea e referinti'a de dependentia a omului dela Domnedieu, in cátu cunoscându-o omulu

¹⁾ Cicer. de offic. l. I. c. 7. — ²⁾ Proverb. XVI, 4, Salm. CXIII, 1. — ³⁾ Hariu Pictavicenu de Trinitate. — ⁴⁾ Teofil. Antioch. πρὸς Ἀυτόλκον. Tertulian ad scapulam. Religio importat ordinem ad Deum dīce s. Toma de Aquino, éra Lactantiu in divinarum institutionum libri VII (IV, 28) o deduce dela verbulu religare, de unde si s. Augustinu (de vera religione nr. 113) religet ergo nos religio omnipotenti Deo. — ⁵⁾ Tertulian. ad Scapul. c. 2.

acést'a o si recunósce prin fapte manifestate in modu liberu alu conscientiei de sene.

In câtu referinti'a de dependintia a omului dela Domnedieu resulta din fienti'a omului si din destinatiunea lui naturale, constitue religiunea naturale, si acést'a cuprinde in sene adevveruri, cê omulu le póte cunósce — si detorintie, pre cari le póte implení cu poterile si cu ajutoriulu intogmiriloru naturali; éra referinti'a omului catra D.-dieu, care resulta din destinatiunea lui supranaturale, constitue religiunea supranaturale si spre a cunósce adevverurile si a implení acele detorintie, cari se referescu la dêns'a, omulu are opu de un'a descoperire supranaturale, de ajutoriu si institutiuni supranaturali, pentrucà poteri naturali nu-i suntu de ajunsu spre acést'a. Ci togma pentrucà religiunea naturale cuprinde numai adevveruri, pre cari omulu le póte cunósce — si detorintie, ce le póte implení cu sucursulu intogmiriloru naturali — si acestea nu se reducu la referinti'a supranaturale in care depinde omulu dela Domnedieu: religiunea naturale, de si nu invétia nemica contrariu celei supranaturali, ci servesce de base la acést'a, totusi — restrinsa numai la adevverurile naturali — in fapta nu corespunde destinatiunei supranaturali a omului, si e cu atâtu mai puçinu de ajunsu, cu câtu referinti'a de dependintia a omului dela Domnedieu conturbându-se prin pecatu, s'a ruptu nu numai legatur'a supranaturale dintre omu si Domnedieu, ci si poterile cele naturali ale omului s'au debilitatu.

De aci a provenitu apoi cà incercandu-se omulu a satisface indigentiei religióse innascute lui dela natura, s'a abatutu pre cài ratacite; si referinti'a adevverata a omului catra Domnedieu numai prin descoperiri supranaturali, cu ajutoriu si prin institutiuni supranaturali din partea lui Domnedieu s'a potutu restaurá de nou. Acést'a s'a restauratu prin Isusu Christosu, càci elu cu descoperirile súpranaturali, ajutoriulu si institutiunile puse de dinsulu, a restauratu de nou legatur'a rupta prin pecatu: prin urmare numai religiunea crestina midilocita prin institutiunea fundata de dinsulu — e singura positiva si adevverata.

In urm'a celoru premise religiunea adevărata consiste dara — in cunoscinti'a cea adevărata a unui Domnedieu adevăratu, in referinti'a noastră morale catra dēnsulu, catra noi insine si catra celi alalti ómeni si in cultulu lui Domnedieu, carele convine cu acést'a cunoscintia, — ea însămnă ace'a legatura facuta intre Domnedieu si ómeni, in poterea carei'a déca ómenii voru implení mandatele si voru pazí legile ajunse la dēnsii prin descoperirea domnedieésca, voru avé dreptu de a se face partasi imperatiei ceresci in viéti'a cea eterna.

Acést'a religiune a fostu necesaria, pentrucà conturban-du-se referinti'a cea adevărata si intrerumpēndu-se legatur'a supranaturale intre D.-dieu si omu, s'au debilitatu si poterile naturali ale omului, — inse fienducà sēntiulu religiosu nu a potutu se lipsésca din omu, pentrucà indigentia religiósă este innascuta in elu dela natura, si prin incercarile de a satisface acestei indigentie religióse, — condusu numai de poterile naturali — s'a abatutu pre cài ratacite, de ace'a obvinu pre pamentu diferite religiuni; dar' fienducà numai unulu este Domnedieu adevăratu, unulu adevărule, toti ómenii au un'a si ace'asi natura, un'a si ace'asi destinatiune supranaturale, asia si religiune adevărata numai un'a póte se fia, si acést'a e, care a descoperitu-o si invetiatu-o Isusu Christosu si apostolii, o invétia, sustiene si o propaga institutiunea fundata de Isusu Christosu. ¹⁾

2. Singura institutiunea fundata de Isusu Cristosu invétia, propaga si sustiene religiunea adevărata, ea póte conduce pre omu la ajungerea scopului finale.

Scopulu finale comune tottororu ómeniloru trecându preste marginile vietii pamentene, institutiunile societatii omenesci (si ale statului), cu tóte despușetiunile sale, nu suntu de ajunsu a conduce pre omu la ajungerea acestui scopu, pentru cà nu suntu in stare a paralisá desfrânele sensualitatii

¹⁾ Lactant. l. c.

neci potu regulá între ómeni relatiunile interne, ce le au ómenii faia cu Ddieu, cu sene insisi si faia cu de aprópele; de ace'a a fostu opu de la inceputu de introducerea unei alte institutiuni, care — de si nu vá dispune de ace'asi putere fisica, de care dispune p. e. statulu, — celu ce are problem'a de a conservá statulu juridicu — garantandu pentru sustienerea ordenei bune si facúndu pre omu bunu cá membru alu seu, cá cetatianu, — se aiba in dispusetiunea s'a midilóce, cari se influentieze nu numai in partea fisica ci mai multu in partea morale, facúndu pre omu bunu cá membru alu societatii morali, cá crestinu. Atare institutiune nu póte fi alt'a decátu cea fundata de Isusu Christosu, pentru cá ea are problem'a de a desvoltá in ómeni moralitatea, ea reguléza relatiunile între omu si Ddieu, între sene insisi si între cei'alalti siesi asemenea.

3. Obligatiunea tuturor ómeniloru de a intrá in societatea morale fundata de Isusu Christosu.

Fiendu-cá scopulu finale este comune tuturor ómeniloru, si ajungerea la acestu scopu finale o promovéza institutiunile societatii morali fundate de Isusu Christosu, urméza de sene cá toti ómenii inzestrati cu mente si precepere suntu indetorati a intrá si a se uní in acésta societate.

In indetorirea acestei insoiri e fundata ide'a basericei nevisibili séu a imperatii lui D.-dieu in ceriu si pre pamentu, care cuprinde in sene pre cei buni, incátu acesti'a in fapta promovéza scopulu societatii, éra pre cei rei, incátu suntu indetorati a conlucrá la promovarea acestui scopu.

In cátu inse societatea acést'a religiósá morale intr'unescé pre ómeni la promovarea scopului finale aice pre pamentu nu numai prin invetiatur'a si mandatele lui Christosu ci-i si léga in legatur'a credintiei si a iubirei prin legile esterne ale disciplinei si ale cultului divinu — societatea acést'a e visibila, si cá atare marturisesce unulu si acel'asi simbolu alu credintiei, are legi comuni de pietate, dupa cari

'si implinesce cultulu divinu, promovéza religiunea si vèr-tutea, si are constitutiunea s'a propria. ¹⁾

Societate religiósá morale a esistatu de la inceputulu genului umanu, si despre esistenti'a ei positiva documentéza s. scriptura aretandu cumca protoparentii nostri au avutu institutoriu pre insusi Domnedieu, — si încâtu cuprindea in sene pre toti adoratorii de Domnedieu celu adevveratu, erá cu caracteru universale pâna la Avramu, candu apoi începêndu a se latí idololatri'a si restringându-se cunoscinti'a de Domnedieu celu adevveratu pre lînga famili'a si descendentii lui Avramu, se prefacù in patriarchale, si se sustienù cá atare pâna ce famili'a lui Avramu — crescîndu intru unu poporu mare prin constitutiunea positiva religiósá-politica data de Moisi începù a durá cá societate, religiósá-nationale; in fine venindu Mantuitoriulu lumei Christosu fundà in loculu legi mosaice si a sinagogei religiunea cea adevverata si spre propagarea si conservarea ei baseric'a cea adevverata. ²⁾

(Va urmá.)

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Rogatiune la anulu nou.

O Dómne fia-ti mila de neamulu românescu,
Ce-'n díle de restriste cu bratiu-i barbatescu
Si-a aperatu credinti'a si numele Teu sântu
Si-a adapatu cu sânge stravechiulu seu pamêntu!

Revérsa preste dênsulu lumin'a T'a cerésca,
Descéptà-i consciinti'a si fà-lu mereu se crésca,
Se crésca in iubire-ti, si-'n fapte mari se crésca,
Si cu-alu seu nume, Dómne, eternu se te mărésca!

¹⁾ Concil. provinciale I. alu romaniloru gr. cat. tienutu in Blasiu 1872. Titul. II. cap. I.

²⁾ Hergenröther. Handbuch der allgemeinen Kirchengeschichte. Freiburg im Breisgau. 1876 T. I. P. 1. p. 68.

Gradurile Hierarchiei Ecclesiastice

séu

**insemnatatea Ritului Conferirii Lectoratului, Subdiaconatului si
Diaconatului.**

— *Studiu teologicu premiatu cu 100 franci.* —

Partea II.

Hierarchi'a Basericésca.

„Si Acel'a (Christosu) a datu pre unii Apostoli, pre altii Profeti, pre altii Evangelisti, pre altii Pastori si Invetiatori spre seversirea Santiloru la lucrulu diregatorie, spre zidirea trupului lui Christosu.“ (Eph. IV. 11—12.)

7. Definitiunea Hierarchiei basericesci.

Precumu s'a indigitatu mai susu (p. 4) hierarchi'a basericesca se baséza pre voi'a si misiunea domnediesca, — de dupa voi'a si mandatulu Mantuitorinlui, de dupa institutiune divina, inse esiste si diferentie intre ministrii hierarchiei si intre credintiosi, séu intre Cleru ¹⁾ si poporu.

Deóre-ce insusi Christosu Mantuitorulu a chiamatu si a despartitu pre invetiaceii sei de câtra Credintiosi, numindu-i pre acei'a „Apostoli“ (Luc VI, 12). — Christosu Domnedieû i-au inzestratu pre acestia cu potere si cu auctoritate cá in numele Lui se predice imperati'a lui Dómniedeu la tóta fap-tur'a (Io. XX. 21. seq.) si li-a datu officia si prerogative deo-

¹⁾ Cuventulu acest'a se deriva dela cuventulu grécescu „ἐκλήρωσις,“ si insémna sórte, — mostenire. — Numirea acést'a s'a datu persóneloru sacre — Clericiloru, — parte pentru-cá ei in modu specialu suntu chiamati in mostenirea Domnului de-a formá preotia sacra regala (Io. XV. 16.), parte pentru-cá amesuratu disei Psalmistului (XV. 5): Domnulu este si trebuie se fia partea mostenirei clericiloru, a persóneloru sacre. — Numirea acést'a s'a alesu precum dice S. Ierottimu (Ep. 52. n. 5. op. sel. XI. p. 146.) cá cu aceea se se designeze chiamarea celui ce-lu pórtá, adeca cine e din sórtea Domnului séu trebuie se se pórte ast'felu cá se posiéda pre Domnulu si se fia posiediutu de Domnulu.

sebite, ce nu á atribuitu altor'a. (Math. XXVIII, 18; Marcu XVI, 15.)

Segregarea acést'a domnedieésca forméza temeiu lu Hierarchyi basericeii lui Isusu Christosu, — forméza bas'a esistentiei ei pâna in capetulu vécuriloru.

In câtu se tiene de notiunea hierarchyi acést'a dupa etymologi'a cuventului „hierarchya“ insémna: „principatulu séu guvernarea celoru sante.“ (Ἡ τῶν ἱερῶν ἀρχή.)

Referindu acum'a acésta insemnatate ins'asi la „poterea hierarchica“ (cu privire la caus'a, originea si midilócele acelei poteri), hierarchi'a basericésca sar' poté definí in acestu modu:

1. Ea este o potere sacra asediata de câtra Domnedieu, — si cu acelu scopu impartasita persóneloru sacre, cá in baseric'a lui Christosu se eserceze poterea ministeriului si a guvernarei. —

Éra in câtu se referesce la „persónele sacre“ care esercéza acé'a potere, forméza principatulu si implinescu guvernarea, — séu in câtu se tiene de „hierarchi'a ordului.“

2. Hierarchi'a este „unu statu anumitu alu aceloru persóne, care fiindu prin óresicareva ritu si delegare speciala inpoternicite spre serviciulu spirituale, — deodata cuprinde in sene deosebite trepte mai inalte ori mai inferióre, cá prin mediulocirea acestor'a se se innaltie la trépt'a Preotiei, si de aci la culmea acelei'a, carea este Episcopi'a.“¹⁾

Éra Dionysiu Areopag. vorbindu in tonulu seu sublimu despre hierarchi'a basericésca, acestei'a i-dà urmatóri'a definitiune: „hierarchi'a nóstra (ecclesiastica) este functiunea scientiei divine, sante (domnedieite) si unite cu Domnedieu, precum si a insuflarei si a perfectiunei.“²⁾

Definitiunea acést'a adevratu sublima a ierarchiei. Corderiu ast'feliu o esplica, cà: partea prima se referesce la functiunile ordului adeca la misteria (sacramente), prin care impartasínduni-se darulu Spiritului santu, ne unimu cu Dom-

¹⁾ Lucii Ferar. Promta bibl. Lit. Hierarchya 3. ²⁾ Hierarchiam nostram Deo insitae ac divinae deificaeque scientiae, nec non afflationis et perfectionis esse functionem.“ (Hier. eccl. c. I. §. 1. l. c. pag. 196.)

nedieu; — éra in partea ultima se face allusiune la grati'a si lucrarea Spiritului santu, prin care Sacramentului ordului i-se imprime caracterulu sacramentale. ¹⁾

8. Sacramentulu Ordului (Hirotoni'a) si gradurile hierarchice.

S. Baserica contr'a Reformatiloru, respective Novatoriloru vécului alu XVI-le a edisu cá articlu de credintia, cá ordulu este unulu din cele 7 sacramente ale legei nóue asiediate de catra Domnulu nostru Isusu Christosu. ²⁾ Dreptu ace'a:

Ordulu este: Sacramentulu legei noue in care prin cuvinte si semne esterne se conferesce potere spirituala si gratia sanctificanta speciala spre consacrarea trupului lui Christosu, si spre implinirea ordinata a altoru functiuni si servici'a sacre basericesci. ³⁾

De unde se cunósce, cá ordinarea séu hirotonirea nu e numai o simpla impoternicire ori deputare spre eserciarea officului ecclesiastecu, carea impoternicire apoi s'ar' si poté revocá ori chiar' sterge, — ci ace'a este o consacrare si santire stabila, a carei'a eserciare desí se poté impedecá, de exemplu prin suspindere, irregularitate s. a., — dar' detrage ori sterge nu se poté.

Poterea acést'a consacrátoria basata pre institutiune divina forméza temeíulu hierarchiei ecclesiastice, si poterea synthetica a basericei încátu, déca ierarchiei basericesci s'ar' denegá originea divina si poterea consacrátoria, ar' incetá apostolicitatea, si s'ar' nimicí prerogativele basericei docente cá infallibilitatea si indefectibilitatea, in baserica ar' prevaliá o disordine si coruptiune. ⁴⁾

In sacramentulu ordului trebuie apoi se se faca distingere intre ordu (hirotonia) si intre ordinare (hirotonire) séu santire de preotu.

¹⁾ Amot. Corderii l. c. pag. 203, si a lui Pachimeres pag. 205. si 322. ²⁾ Conc. Trid. sess. 23. can. 2. ³⁾ Cfr. Conc. Trid. Canones sess 23. — Sinod. provinc. din Blasiu Tit. IV. c. 7. ⁴⁾ Cfr. Hurter. Theol. dogm. compend. T. III. Thes. CCXLIX (600) pag. 416. Edit. Oenip. 1879.

Pentru-cà alta însemnatate interna are ordulu si éra si alt'a ordinarea. Asia de esemplu, ordulu însémna gradulu poterei si alu serviciului ecclesiastecu, si asia se pôte considerá cá si effectulu sacramentului, adeca alu ordinarei; pâna candu ordinarea este insasi actiunea consacratória cu carea se conferesce gradulu poterei la serviciulu altariului.

Incâtu se tiene acuma de gradurile hierarchice base-ric'a nóstra catholica cu ritu orientalu, in hierarchia, séu in sacramentulu ordului distinge numai 4 graduri (trepte).

Anume: 1) Lectoratulu (cetetiulu), 2) Subdiaconatulu (ipodiaconatulu), 3) Diaconatulu si 4) Preoti'a — complinirea carei'a o pune in Episcopia.

Dintre gradurile aceste, Diaconatulu, si Preoti'a le considera a fíre de institutiune divina,¹⁾ — éra celelalte dóue adeca: Lectoratulu si Subdiaconatulu letiene de institutiune basericésca²⁾

Ce se tiene de cestiunea ace'a, cà in care dintre gradurile hierarchice consista caracterulu propriu sacramentalu, — acest'a dupa opiniunea comuna a teologiloru consista in preotia.

Dupa considerarea acestor'a, se trecemu acuma la pertractarea însemnatatei liturgice a ceremonieloru, séu a ritului sacru, prin care „cei chiamati de Spiritulu santu,³⁾ prin posturi, rogatiuni, si impunerea maniloru „se incredin-tiéza Domnului intru care au crediutu.⁴⁾

(Va urmá.)

1) Balsamonu i-numesce „Cei iniçiatu in cele sante carii 'si implinescu serviciulu in Tribunalulu (altariulu) celu sacru.“ — „Sacris initiati, qui sunt ex sacro Tribunali.“²⁾ „Carii servescu afora de sacrulu Tribunalu“ — Qui extra sacrum Tribunal serviunt.“³⁾ Fapt. Ap. XIII, 2. seq. ⁴⁾ t. a. XIV, 22.

Serbatorile Preacuratei Vergure Maria.

Serbatoarea Nascerei Preasantei Dómnei Nóstre de Domnedieu Nascátore.

„E cu dreptate cá se onoramú dñu'a nascerei Nascátorei de Domnedieu, prin carea in-tregu genulu omenescu s'a innoitu, si in-tristarea stramosiei Eva intru bucuria s'a prefacutu.“

S. J. Damasc. Hom. III. in nativ.
b. M. V. cfr. Hom. IV. n. 3 si 4.

In anulu basericescu, ordulu santeloru Serbatori asie-diate intru onórea Preacuratei Vergure Maria se incepe cu „Serbatórea Nascerei Nascátorei de Domnedieu“ celebrata in 8 Septembrie c. v. séu 20 cal. n.

S. baserica avendu inaintea s'a minunea misteriuului ne-graitu alu nascerei Preasantei V. Maria, — si considerandu darurile mantuitórie ce isvorescu din acea nascere, petrunsa de bucuria santa ast'felu cânta: „Veniti toti iubitorii de fetioría si pofitorii de curatía, veniti de primiti cu iubire laud'a fetiórei!“¹⁾ — si „cu spiritu domnedieescu bucuran-du-ne, pre ce'a ce a venitu astadi din cea stérpa spre man-tuirea ómeniloru, pre pururea Fetióra prunca se-o ono-ramu!“²⁾

Se urmamu dara chiamarei acestei'a a s. baserice, si luminati fiindu cu stralucirea credintiei, si intariti cu foculu iubirei: se vedemu in „dñu'a acést'a binevestita a serbatórei nóstre,“³⁾ vederea infricosiata, se audímu audíre nóua, se cunóscemu minune preamarita si se ne indulcimu de po-terea misteriuului nespusu alu Nascerei Preasantei V. Maria.⁴⁾

Dar' care este acestu misteriu nespusu, acésta minune infricosiata celebrata si preamarita de catra s. baserica in serbatórea Nascerei Preacuratei V. Maria? care este teme-iulu sacru obiectivu, — carea e insemnatatea preainalta a

¹⁾ Marire Inser. ²⁾ Trop. 1. Oda I. ³⁾ Si acumu Lit. ⁴⁾ Marire odei VIII. — Laud. 1. — Cfr. s. Ioanu Damasc. Hom. XV. n. 3. Opusc. select. T. XXXIV. p. 59.

acestei serbatori, care suntu acele invetiaturi ale credintiei marturisite de catra s. baserica in acésta serbatóre?

Luându de indreptariu officiulu sacru alu serbatórei, vomu aflá cá si obiectulu alu aceleia se pote reduce la aceste dóue pârti constitutive. Anume:

I. La partea ori obiectulu istoricu. Adeca reamintirea decursului nascerei minunate a Mariei din parintii drepti Joachimu si Anna, carea fiindu stérpa Ddieu cu bunavointi'a s'a o-a maritu, intru câtu deslegandu sterpitiunea Ei, i-a daruitu fructulu promisiunei, daru cerescu demnu lui Domnedieu,¹⁾ pre cea mai inainte alésa dintre tóte némurile si femeile, pre preacurat'a si neintinat'a Mama alui Domnedieu.²⁾ Si

II. La partea ori obiectulu propriu de credintia, care de o parte stà intre descoperirea si preamarirea conceperei negraite, respective a nascerei nespuse preacurate, sante si fora macula a Mariei, si prin acést'a a demnitatii ei preinalte; éra de alta parte intru preainaltierea cuvenita a effecteloru mantuitórie ce au stralucitu lumei prin resarirea curatei fiice si Mame alui Domnedieu.³⁾

Urmandu acésta impartíre vomu considerá ambele obiecte preamarite ale acestei serbatóre.

I.

Prin pecatulu lui Adamu mórtea a intratu in lume carea au trecutu la toti ómenii. (Rom. V. 12.) Si anume: mai ântâiu mórtea sufletésca, perdiendu omulu viéti'a vecinica, adeca pre Domnedieu la alu carui'a asemenare fù creatu, apoi a perdutu curati'a sufletésca si-a intinatu nevinovati'a originala, ast'feliu, câtu fiindu orbitu la cunoscenti'a mintiei si debilitatu la facultatile spirituale: intru pedéps'a pecatulu din dî in dî mai tare s'a departatu dela Domnedieu, si uitandu-si chiamarea si demnitatea s'a inalta totu mai tare a cadiautu in adênculu fora-de-legiloru, a fapteloru de rusíne,

1) Trop. 2. od'a VI. 2) Trop. 7. od'a IV. 3) Catavas. odei IX.

prin ce mai tare s'a indemnatu Ddieu spre pedepsire, decâtu spre iertare. (Auctor. Anonym de concept. V. M. Oper. sel. ss. Patr. T. XII. pag. 222.) Totu pamentulu — dîce s. J. Damascenu — spurcându-se s'a spurcatu, si poporul lui Domnedieu sedusu prin spiritulu fornicatiunei s'a departatu de catra Domnedieulu seu ... Anim'a loru s'a intorsu catra Egyptetu, n'a pazitu asiediammentulu de lege alu Domnului asia câtu poporul lui Domnedieu a incetatu de a fire atare.¹⁾

O! dar' bunulu Domnedieu „alu carui'a pietate nu se eshauriédia, alu carui'a indurare nu se gata, bunatatea nu se micusioréza si alu carui'a majestate ce voiesce, o si effectuiesce, nu a voíitu cá omulu creatu dupa asemenarea s'a se péra in veci.²⁾ Pentru-cà nu numai cá de locu dupa peccatulu protoparintiescu a promis mantuire si rescumperare, — ci chiar' cându reutatea ómeniloru a ajunsu la culme si-a adusu aminte de promisiunea s'a, si de genulu omenescu. Elu carele a dîsu cá „in vécu va pazi indurarea si va fí credintiosu asiediammentului seu de lege,“ — „cà indurarea s'a nu o vá resipí si neci va face strêmbatate intru adeverulu seu“³⁾ — s'a induratu a aretá indurarea si adeverulu seu.

Spre acestu scopu inse credintiosu asiediammentului seu de lege — mai ântâiu a trebuitu cá Domnedieu din tóte neamurile neamuriloru si dintre tóte femeile pamentului se aléga pre ace'a muiere santa si tare⁴⁾ carea se calce capulu sierpelui, se pregatésca ace'a baserica santa, ace'a arca preamarita, acelu tabernaculu domnedieescu⁵⁾ care prin curati'a, santi'a si nevinovati'a s'a se fia démna de a fire mam'a Cuventului celui vecinicu, — se fia démna de positiunea ce avé se ocupe façia de realisarea opului rescumperarei.

Spre acestu scopu admirabilu si între tóte lucrurile Domnului preamaritu si negraitu, Domnedieu a alesu si mai

1) Hom. III. l. c. pag. 46. 2) Tract. de Concep. B. M. V. Auctoris Anonymi op. sel. T. XII. pag. 222. 3) Ps. 88, 28—33. 4) Esempl. XXXI. 10. 5) Ps. 64. 5; — Fac. VI. 4; — Esir. XVI. 33.

inainte a rînduitu pre Mari'a. Pre acésta creatura nóua o-a ziditu siesi acel'a, care e necuprinsu, — pre acést'a si-a pregatitu-o de scaunu regescu a toturoru regiloru acel'a care e neinceputu.

„Ce creatura admirabila! — dîce S. J. Damascenu — carea are frumseti'a vertutiloru, — mirósa cu odórele castitatiei, lugesce cu stralucirile sêmtiuriloru, si se bucura fora scadere de tóte celelalte bunatâti: — démna este dreptu ace'a cá se locuiesca intr'ens'a Domnedieu celu ce vine la ómeni.“¹⁾

Precum inse misteriuu intruparei e minunatu si mare, cá-ci e lucru straniu cá celu neincaputu se incapa în pantece, ast'feliu mai pre susu de cugetu si de vedere avé se fia si misteriuu pregatirei, alu nascerei acelei alese a s. Treime prin carea a resaritu sórele dreptatei, prin carea ne-a stralucitu lumin'a mantuirei.

Cu cale a fostu cá „minunea se mérga inaintea minunei,“²⁾ a fostu cu dreptu cá Mari'a prin minunea domnedieesca se se nasca din parinti drepti si santi.³⁾

Acesti parinti au fostu Joachim si Anna. Din insocieria santa, fericita si alésa, — din casatori'a cea de Domnedieu intieptita⁴⁾ a acestor'a cu „voi'a si cu puterea lui Domnedieu“ s'a nascutu „Imperatés'a Fetióra Mari'a cea cu marire domnedieesca infrumsetiata.“⁵⁾

Acestea asia fiindu, se vedemu acuma, cá din ce genu a odraslitu ramulu celu pururea in floritu alu Verguriei, cine e parintele si mam'a Mariei, si cum s'a nascutu?⁶⁾

Traditiunea sacra ne spune, cá Joachim*) a fostu din neamulu Judei, nascutu in Nazaretu, care din teneretiele sale cu credintia si pietate a servitu Domnului. Éra Anna**) a

¹⁾ Auctor Anonym. l. c. p. 223. — S. Damasc. Hom. IV. n. 4. l. c. p. 61, — cfr. Stich. 6. Ins. Sept. 8. ²⁾ Trop. 4. oda VI sept. 9. ³⁾ S. Damasc. Hom. III. 2. l. c. p. 34. ⁴⁾ Marire Ins. — Trop. 4. oda VIII. — Trop. 2. oda V. Nov. 9. Cfr. s. Damasc. Hom. 4. n. 5. l. c. pag. 63. ⁵⁾ Trop. 2. od'a VI. — Trop. 5. od'a VIII. sept. 9. Laud. 2. sept. 8; — Trop. 1. od'a VIII. sept. 9. ⁶⁾ Cfr. s. Damasc. Hom. IV. 5. l. c. pag. 63. *) „Pregatirea Domnului.“ **) Insémna „Darulu Domnului“ Cfr. Marire Ins. Sept. 7; — Trop. 4. oda VI sept. 9. — Stichov. 1. Dec. 9.

fostu de origine din genulu lui Davidu. Acést'a din pruncia pâna la tempulu casatoriei s'a crescutu in baseric'a din Ierusalimu intre fetiórele dedicate servirei Domnului. Ambii au fostu drepti, curati si cuviosi petrunci de iubirea ferbinte catra Domnedieu. Séu potutu-ar' si fi alt'cum? Nu pentru-cà „a caroru ramu covêrsiesce tóta faptur'a, cum se nu convina cu acel'a mai vêrtosu radacin'a.“¹⁾

Acesti'a 20 de ani au traitu in casatoria fora cá acést'a se fia fostu binecuventata de Ddieu cu daru de prunci. Casatori'a acést'a a fostu cá unu isvoru preacuratu dar' fora curgere,“ — cá o planta preamarita si minunata fara fructu.“²⁾

Sterpitiunea acést'a inse dupa parerea poporului jidovescu érá defaimata, considerandu-se cá unu semnu alu eschiderei din darulu lui Domnedieu defaimarea acést'a o-a sêmântitu si Joachim cà-ci ducându darurile sale de sacrificiu, cu acele s'au reinapoitu cá unulu ce nu a reinviatu sementi'a lui Israelu.

Cu adevératu deprecabila fû acésta calamitate, — acésta defaimare! Ce au facutu dara dreptii Joachimu si Anna? Unulu s'a retrasu in munte, érá celealaltu in gradin'a s'a, si urmandu esemplulu mamei profetului celui mare, alui Samuilu, in persón'a si in numele genului omenescu ingreornatu cu pecate, cà-ci „toti s'au abatutu impreuna nedemni sau facutu“ (Ps. 13. 2.) — cu Psalmistulu au strigatu catra Domnulu cá se-i mantuiésca de necasuri (Ps. XXX, 17) au cerutu deslegarea sterpitiunei si scapare de defaimarea nefruetificarei, — promitiendu cá ce se va nasce din trensii, 'lu voru aduce daru Domnului.

Si éta instristarea se preface in bucuria si defaimarea in onóre! Pentu-cà D.-dieu, „alu carui'a ochi suntu preste cei drepti si urechile lui spre rogatiunea loru,³⁾ — care „e aprópe de cei umiliti cu anima si din totu necasulu i-mantuiésce,⁴⁾ a ascultatu suspinurile de rogatiunea ale celoru

1) S. I. Damasc. Hom. IV. 5. l. c. pag. 63. 2) S. Damasc. Hom. IV. n. 5. p. 64. l. c. 3) Ps. XXXIII. 14. 4) Ps. XXXIII. 17. 18.

drepti, — si prin unu ângeru tramisu de catra Domnedieu la densii li-a facutu de scire, cà Ddieu primindu rogatiunile si votulu loru, li-va darui o prunca, o stelpare frumósa fetióra carea va fi solitórea genului omenescu.¹⁾

Si éta „cá pamentulu ce-i cresce flórea lui, si cá o gradina ce-i resare sementi'a ei,“ — asia a resaritu Domnulu din dreptii Joachimu si Anna fructulu dreptatei si bucuri'a inaintea tuturoru ómeniloru.“²⁾ „Si acestu fructu fetiorescu alu sterpitiunei nefructificátore, acésta prunca de Domnedieu chiamata, de dupa ronduél'a domnedieésca in pretiulu celu mai splendidu si maritu pentru Ev'a“ a primitu nume de „Maria“ — nume preasantu si binecuventatu!!

In modulu mai susu atinsu ne descrie sacr'a traditiune conceperea si nascerea toiagului celui santu care a odraslitu din radacin'a lui Iesse si alui Davidu, a „preacuratei“ — „nesticatei“ — „singura binecuventatei si cu marire domnedieésca infrumsetiatei.“

Cunoscându acum'a traditiunea sacra referitória la conceperea si nascerea Preacuratei V. Maria, avemu se punemu intrebarea: óre aflamu noi acésta credintia pia descoperita si comprobata si in officiulu sacru alu serbatórei nóstre, in officiulu sacru alu conceperei si nascerei Nascatórei de Ddieu?

Cu adeveratu! De órece cum ar' si poté fi alt'cum, cându cultulu sacru alu serbatoriloru compusu de catra pazitorii si cultivatorii traditiunei sacre, are se cuprinda si se propuna inaintea sufletului credintiosu tóte momentele principali ale temeioriloru istorice, simbolice, dogmatice si morale ale serbatoriloru. Ast'feliu stâmu si fačia de serbatórea nóstra luminata. Pentru-cá sant'a baserica nu numai cà lauda si préinaltia pre parintii Joachimu si Anna cu numiri de: „santi“ — „preamariti“ — „preafericiti“ — „straluciti“ — „domnedieesci“ — „minunati“ — „drepti“ — „de Dom-

1) Protoevang. sive sermo histor. de nativ. I. Christi et ipsius Matris Mariae. Cfr. S. I. Damascenu Hom. IV. 5. p. 63, 64 not. 1); — Sermo in Concept. s. Deiparae. Ioan. Monachi et Presbyt. Euboeae. Opusc. select. T. XXXIV. p. 157. seq. — pag. 161. not. 1); — Offic. s. din Dec. 9. 2) Isaia LX, 11.

nedieu vedietori, iubitori, cugetatori, intieptîti, primiti si cá pre incepatorii a tóta mantuirea; „ci deodata descopere temeiu si caus'a acestoru insusiri, intru cátu adeca densii „in totu chipulu au fostu cu privire catra Domnedieu“ — „cu buna credintia si cu intréga intieptiune“ — „cu unu cugetu si cu unu sufletu prin fapte bune stralucindu,“ „fora macula au vietuitu lui Domnedieu,“ — „preinalta viétia si traiu luminatu a aretatu.“¹⁾

Apoi spre insemnarea legaturei de casatoria alui Joachim si Anna, s. baserica ace'a o numesce: „insoçire, casatoria si impreunare onorata, fericita — santa — preasanta — preamarita — alésa — si de Domnedieu intieptita.“ Si óre pentruce? Pentru-cà „Joachim frumosu cá sórele impreunandu-se cu lun'a Anna cea de lumina portatória, a nascutu lumin'a fetioriei, prin care radi'a domnedieescei fin-tie cu trupulu dupa ipostasu unindu-se ne-a stralucitu noua.“²⁾

Pre lânga aceste inse prea frumosu vedemu descoperita si ilustrata in officiulu sacru, si dovedirea minunei aretate de catra Domnedieu intru conceperea si nascerea Vergurei preasante. Adeca cá — cum cânta s. baserica — „fiindu Anna stérpa si de fii lipsita, cu lacrimi pre ziditoriulu l'a rogatu, si rogatiunea si suspinulu celu primitu pentru sterpitiunea si nenascerea de fii au intratu in urechile Domnului, — si spre plinirea profetieloru cá se va redicá cortulu celu caditu alui Davidu, si de dupa predis'a angerului, nu dupa poterea firei omenesci, ci cu „vointi'a facatoriului toturoru si a-totu-tienetoriului, — cu poterea si din promisiunea domnedieesca:“ „pantecele celu sterpu se deschide, — tiarin'a cea mai 'nainte nefructifera prin rogatiune pamentu aducatoriu de fructu santu se face, — radaciu'a nefructifera sadu de viétia portatoriu odraslesce — cea stérpa se maresce; cá-ci de Domnedieu intieptitii parinti Joachim si Anna au

¹⁾ Marire Ins. sept. 7; — Stich. 4 Lit.; — Marire Stichov. Sept 8; — Trop. 1, 2 oda I; — Trop. 1. oda III; — Trop. 1, 2 oda V; — Trop. 2 — oda VII; — od'a IX cu trop. 1 si 4. tóte la 9 Sept. ²⁾ Stich. 1; — Marire Inser; — Trop. 2 oda V; — oda VII; Trop. 3, 4, od'a VIII; Trop. 3. od'a IX. — Sept. 9.

luatu daru cerescu demnu lui Domnedieu, pre cea mai alésa din tóte neamurile si femeile.“ Si inca ast’feliu, câtu „marcarca si cu vointi’a lui Domnedieu luminate muieri sterpe au odraslitu, — dar’ Mari’a mai pre susu de câtu toti cei nascuti, cu domnedieésca cuvenintia a preastralucitu, — pentru-câ din mama neroditória cu preamarire si démna de curati’a s’a prin promisiune nascerea a primitu mam’a lui Domnedieu, — pestrecându prin acést’a pre toti parintii pamentesci.“¹⁾ Drepti, santi, curati si binecuventati au fostu parintii Preacuratei, pentru-câ „dupa cum a fostu placutu lui Domnedieu, si demnu Acelei’a ce s’a nascutu dintr’ensii, asia traiu alu vietiei au avutu.“ „Ei pazindu curati’a prescrisa de legea firei, domnedieesce au dobânditu cele ce pestrecu firea, nascându lumei pre Fetiór’a Mam’a lui Ddieu, carea nu scie de barbatu.“²⁾

Santa, curata si fericita a fostu insoçirea lui Joachim si Anna, pentru-câ „ducându in firea omenésca vîétia pia si sânta prin sânt’a si curat’a convietuire au resaritu clenodiulu verguriei, pre fiic’a mai inalta decâtu cetele angeresci, pre Dómn’a ângeriloru.“³⁾

Densii „au semenatu siesi dreptatea cá se secere fructulu vietiei,“ — si precumu Domnulu díce cá „din fructurile loru i-veti cunósce pré densii (Math. VII, 16.), asia se cunósce din fructulu pantecelui santi’a si curati’a parintiloru Joachim si Anna.“⁴⁾

Dara minunatu si santu a fostu si modulu conceperei respective a nascerei Preasantei Maria, pentru-câ s’a facutu prin lucrarea a-totu-poterniciei domnedieesci.⁵⁾

Si óre fostu-a cu dreptate, cu cuvenintia cá conceperea si nascerea Preacuratei se se intemple prin aretarea a-totu-poterniciei domnedieesci, — cá Mam’a Vergura se se nasca din cea stérpa?

¹⁾ Sedelu’a I; — Si acumu odei IV; Pripel. odei IX; Icosu Stichov’n’a 2; — Laud. 2; Trop. 1, 2 oda VI; — Trop. 5. oda 8; — Stich. 4. Inser; — Trop. 7 od’a IV; Stichir. 3. Inser; Irmosu 2 odei IX; la Laud. 1 tóte la 8 Septembre; — Marire Inser. Sept. 9; Trop. 3 oda I sept. 9. — Cfr. Psalmi 131, 11; — Isaia I, 11; — S Damasc. Hom. IV. l. c. pag. 58. ²⁾ S. J. Damasc. Hom. III, 5, 6. l. c. p. 39. 40. ³⁾ S. Damasc. Hom. III, 5, 6. ⁴⁾ S. Damasc. Hom. III, 5. ⁵⁾ Cfr. Stichov. Inaint. serb; Sedelu’a III. Sept. 3.

Respunda la acést'a întrebare s. I. Damascenu, acestu veneratoriu si vestitoriu alu demnității Vergurei Maria. Dîcemu dara cu acést'a, că cu cale a fostu că Vergur'a Maria se se nasca prin minunea divina din cea stérpa pentru ace'a, „pentru-că erá de lipsa că la ace'a, ce erá se fia uniculu nou sub sóre si capulu minuniloru, se se faca cale prin miracule, si asia cu incetulu se fia progressiune dela cele umilite la cele mai sublime.“

Acelu santu Parinte mai aduce o alta ratiune si mai inalta. Anume dîce: „Natur'a cedéza darului, si stá nemișcata inaintea acestui'a. Si deórece erá se urmeze, că Nascatórea de Domnedieu că vergura se se nasca din Ann'a, natur'a nu a cutezatu se prevină darului, ci a remasu ne-fructificavera, că darulu se produca fructu. A fostu de lipsa că se se nasca că cea de-ântâiu nascuta, pentru că dîn ea erá se se nasca celu mai antâiu nascutu decâtu tóta faptur'a, intru care suntu tote asiediate.“ (I. Colos. XV. 17.)¹⁾

A fostu cu dreptate că conceperea si nascerea Mariei sè se faca prin conlucrarea minunei domnedieesci, că ast'feliu, calea spre intruparea ineffabila (nespusa) alui D.-dieu cu care s'a plecatu catra noi, prin minune se se intarésca.“²⁾

Cunoscîndu santi'a, curati'a Domnedieesciloru parinti Joachimu si Anna, — si marturisindu convingerea nóstra credintiósă despre lucrarea puterii divine dovedite intru conceperea si nascerea Preasantei Maria: spre inaltierea solemnitatei serbatórei Nascerei Vergurei M. pre lînga acestu obiectu istoricu alu acelei'a, se cunóscemu si obiectulu misticu alu credintiei nóstre legate de acésta serbatóre, se cutezamu a ne apropiá cu credintia si cu umilintia la considerarea minunei minuniloru, la vederea acea infricosiata, că cum s'a conceputu, respective nascutu, si cine e ace'a, carea prin stralucirea domnedieésca s'a nascutu adi din cea stérpa, si ce amu câscigatu prin nascerea Ei? (Va urmá.)

¹⁾ S. I. Damasc. Hom. III, 2. l. c. pag. 32; — Cfr. S. Bernardi „De 12. privileg. Opusc. selecta ss. Patr. T. XII. n. 8. pag. 159. ²⁾ S. Damasc. H. III 2. l. c. pag. 34.

Predica pre Anulu nou.

„Aduti a minte de cele de antaie ale t'ale
si de cele de apoi!“ (Intiel. lui Siracu
41, 5.)

Domnedieulu celu eternu sî neschimbatu, carele a facutu dîlele si anii sî a lasatu cá totu lucrulu de sub sóre se aiba tîmpulu seu, intru intieleptiunea s'a cea nemarginita, a pusu mesura si vietiei nóstre.

Determinata si marginita este viéti'a nóstra, càci precum tóte de sub sóre se schimba si trecu, asia se schimba si trece si cursulu vietiei nóstre.

O ast'feliu de schimbare si trecere ne aduce a minte si dîu'a de adi cându impreuna cu serbatórea indoita a bisericeii celebramu memori'a trecutului si inceperea viitoriului, celebramu dîu'a anului nou.

Unu anu nou ne stâ inainte! A trecutu dara preste capetele nóstre decursulu unui anu, si cu elu unu anu din viéti'a nóstra! A trecutu si a apusu in eternitate, cá neci cându se nu se mai întórca.

In cartea vietiei nóstre s'au scrisu éra-si faptele unui anu, si fericitu e servulu acel'a, carele in dîlele cele de apoi va poté dá séma despre implinirea credintiósa a chiamarei s'ale, va poté dá respunsu bine primitu despre folosírea conscientiósá a dîleloru vietiei s'ale, cá ast'feliu tîmpulu se nu se scóle cá judecatoriu asupr'a lui.

Acusatoriu si judecatoriu ne este tîmpulu cu adeveratu! pentru-cá intre marginile aceluia implinimu cursulu vietiei nóstre, implinimu caletori'a nóstra spre mórte si spre eternitate. Asia e iub. Credintiosi! Caletoria este viéti'a nóstra pre pamentu. Inceperea ei este inceputulu mortiei, inceperea sevêrsírei, deorece, déca ni se sî dá óresi-carev'a tîmpu, acést'a se intempla nu cá acel'a se remâna, ci cá câtu mai ingraba si pre neasceptate se tréca, — spre adeverirea acestei'a díce apoi si s. Apostolu Paulu cá „nu avemu ací cetate statatória, ci cea venitória o cercamu.“ ¹⁾

¹⁾ Evr 13, 14.

Si óre poté-s'ar' trage la indoiéla adeverulu acestei marturisiri apostolice? Neci decâtu! Cáci déca privescu numai eu din acestu locu sântu in impregiurulu meu, observu si me convingu, că multi dintru acei'a, carii numai acuma e anulu impreuna cu voi inaltiáu rogatiuni ferbinti la atotpoterniculu Domnedieu, adi nu mai suntu aci, nu intre cei víi, — ci dormu somnulu pabei si alu liniscei, s'au mutatu la viéti'a cea eterna venitória. Ori priviti voi insî-ve in giurulu vostru, cercati familiile vóstre, si ve ve-ti convinge că câti dintre voi se vedu lipsiti de iubirii sei, cu carii acuma e anulu impreuna se bucuráu. — Dintr'o casa lipsesce tat'a, spriginulu, grigitoriulu si scutulu familiei, — dintr'alt'a lipsesce mam'a si numai este carea cu caldur'a iubirei se imbraçisiece pre soçiu si pre ffi, — nu, carea cu sacrificarea vietiei s'ale se se ingrigiésca de bunastarea familiei. Aci lipsescu frati si sorori, — acolo ffi si neamuri, — aci lipsescu preteni fideli, acolo cunoscuti — toti s'au mutatu, — multe s'au schimbatu in decursulu unui anu! Dar' apoi cine ar' scí enumerá câte schimbári au intrevenitu in viéti'a nóstra? Cine ar' scí spune câte necasuri si suspine, ori câte fericiri si desfatári ni-a adusu anulu trecutu? câte sperantie magulitórie, câte planuri frumóse a nimicitu tîmpulu celu egoistu alu anului trecutu!

Egoistu si neinduratu e tîmpulu, — dupa nime nu ascépta, — pre nime nu crutia, ci tóte le, duce cu sene in eternitate. O! asia a dusu cu sene érași unu anu din oste-nelele caletoriei vietiei nóstre. — Caletori suntemu numai pre pamêntu ostenindu-ne intru implinirea chiamarei nóstre, si luptându-ne pentru dobândirea scopului vietiei nóstre pâna ce ne oprimu in vecinicia. Aci numai semanamu, éra acolo vomu secerá fructulu osteneleloru nóstre, — aci negutietorimu cu talantulu primitu dela Domnulu, dar' in viéti'a cea vecinica va trebui se damu séma despre cascigulu negutietoriei.

Acést'a e Iub. credintiosi! starea vietiei nóstre pamentesci. — De aici inse urméza că e de lipsa si suntemu detori că se pretiuimu tempulu ce din indurarea lui Dom-

nedieu ni-s'a daruitu, e de lipsa cá in viéti'a nóstra — dupa invetiatur'a apostolica — „se nu fimu prunci inváluindu-ne si portandu-ne de totu ventulu invetiaturei intru amagitur'a ómeniloru, intru viclesiugu spre mestesiugirea insielatiunei, ci facündu adevèru intru iubire se crescemu intru elu prin tóte, carele este capulu Christosu.“¹⁾

Cine ne va dá inse indreptare si invetiatura adevèrata, — cine ne va luminá cu intiepletiune cá in caletori'a vietiei nóstre se potemu lucrá adevèrulu intru iubire? Cine dícu va poté se usiureze greutatile, se departeze periclele ce ne intempina in viétia? Cine si prin ce vomu poté noi cu securitate se ajungemu scopulu vietiei, tiént'a caletoriei nóstre?

Éta Iub. credintiosi! Aci e Mantuitoriulu Christosu! Elu cá „lumin'a lumei“ „calea, adevèrulu si viéti'a“²⁾ care „a venit in lume cá toti cei ce credu intrénsulu, in intunerecu se nu remana“³⁾ — ni-a datu unu soçiu fidèlu de caletoria adeca sant'a s'a lege, s'au religiunea.

Acést'a este indreptarea, luminarea, intarirea cea mai secura in calea vietiei nóstre, pentrucá:

I. Ea ne aréta calea cea adevèrata a mantuirei, usiorându greutatfle vietiei, si

II. religiunea departéza, impedece si ne feresce de ispitele si periclele vietiei.

Pana cându despre acést'a cu ajutoriulu Spiritului s. v'asiu cuventá, — ve rogu se me ascultati!

I.

Pre calea cea spinósa a vietiei nóstre, legea cea santa crestinésca este conducatori'a cea mai buna si credintiósa, pentrucá ea ne aréta calea mantuirei, ea ne indrépta spre cunóscerea chiamarei nóstre, — ea luminéza calea cea de multe ori intunecata a caletoriei nóstre pamentesci.

Cine dintre moritori nu cunósce si nu a esperiatu acé'a cá, cátu de intunecata si ascunsa e de multe ori calea vietuirei nóstre?

¹⁾ Eph. IV. 14 seq. — ²⁾ Io. I, 5. — VIII, 12. — IX, 5. —

³⁾ Io. XII, 46.

Intunecata e, pentrucă multi si de multe ori fara ajutoriulu depositului credintiei nóstre nu suntemu in stare se cunóscemu, si se cuprindemu neci chiar' scopulu fiintiei, tiênta chiamarei nóstre.

Asia de esemplu, decumva suntemu in stare indestulita, incungiurati fiindu de fericiri desfatari si bucurii, cine nu scie că chiar' acésta stare fericita ne orbesce si vérsa intunerecu pre calea vietiei nóstre, — cine nu cunósce, căti nu s'au convinsu că de multe ori chiar' placerile si indestulirea pamentésca i-au condusu pre calea ratacita, pre calea ruinarei sufletesci si trupesci, — decumva acéa indestulire fericitória nu a fostu intemeiata pre temeiu lu legei si credintiei crestinesci.

Si pentru-ce? — pentrucă acele prin poterea loru atragatória, — dar' trecatória si insielatória, — facu pre omu se créda, că 'lu voru poté deplinu fericí, si că necontentitu voru durá, — si asia 'lu abatu dela calea cea adeverata a fericirei, dela placerile sufletesci nevinovate — dela cascigarea curatiei necurmata a sufletului. — Pâna cându numai unu casu neasceptatu, unu minutu nefericitu, — 'lu lipsescu pre omu de tóte bunatatile, — de tóte desfatarile lumesci, lasandu in urm'a s'a numai insielatiunea trecutului si de multe ori golatatea desperatória a sufletului.

Nu mai puçinu ni-se para intunecata curgerea vietiei nóstre si atunci, cându ne luptamu cu seracia si lipsa, — cându ne cérca nefericiri, necasuri si totu feliulu de insielatiuni amare. — In o atare stare cu carea suntemu apesati, óre nu se nasce intru noi cugete in contr'a grigiei parintesci a Tatalui cerescu, — ori nu ne intaritam asupr'a sortiei vietiei, cugetându că Domnedieulu celu bunu numai spre necasu ne-ar' fí creatu, si crediêndu că Parintele celu induratu s'ar' bucurá de suspinurile nóstre.

Si pentru-ce ni se pare asia intunecata in acésta stare curgerea vietiei nóstre? pentrucă lasati fora luminarea religiunei nu potemu patrunde intru cunóscerea svatului celui domnediescu, carele cele nepotintióse le tamadiesce si cele lipsite le implinesce.

Si apoi câtu de intunecatu ni se aréta capetulu vietiei nóstre pamentesci, câtu de ascunsa ni se pare ór'a mortiei, câtu de tainicu mormentulu celu rece, cându adeca vedemu curmându-se tóte visurile si ostenelele nóstre, cându parasindu si parasiti fiindu de tóte ale lunei, inchiamu cursulu vietiei.

Fia inse câtu de intunecata decurgerea vietiei nóstre, fia câtu de ascunse si misterióse impregiurarile caletoriei pamentesci intru tóte ne luminéza, ne conduce la scopulu celu adeveratu legea cea crestinésca, lumin'a Religiei crestine celei adeverate. Pentrucà:

Acést'a prin mandatele si svaturile s'ale cele divine, la unulu fiesce care aréta chiamarea s'a si scopulu vietiei; anume: cà chiamarea nóstra este: santîrea sufletésca si buna placerea inaintea lui Domnedleu, cà tiênt'a caletoriei nóstre este „viéti'a cea eterna carea Domnedieu mai 'nainte de anii vietiei ni-a fagaduitu noue,“ ¹⁾ — éra patri'a la carea caletorimu este „ceriulu intru care locuiesce dreptatea.“ ²⁾

Religiunea luminéza mintea nóstra facându se intielegemu si asigurandu-ne că noi „suntemu chiamati spre moscenire nestricatiósa, nespurcata si nevescedîta, pazita in ceriuri pentru noi.“ ³⁾ Dreptu ace'a pamentulu e numai locu de pregatire, viéti'a e numai caletoria, si ostenelele suntu numai mediulócele dobândirei acelei vietii ceresci.

Ace'asi religione ne invétia mai departe că avutiile, placerile, bunatatile, cu unu cuventu indestularea pamentésca este unu daru deosebitu alu lui Domnedieu, care fiindu supusa schimbarei, trece pre neasceptate. Asia trece avuti'a nu numai prin mórte, ci prin unu casu necugetatu se schimba in seracia, — teneretiele trecu si sbóra cu anii vietiei, — frumseti'a, demnitatile, placerile, puterea asemenea se schimba si trecu cá si omulu celu ce le posiede, asia câtu precumu vedemu tóta dîu'a morindu ómeni, asia se póte si se si vede sfêrsirea bunatátiloru lumesci. — Dreptu ace'a se

¹⁾ Tit. I, 2, I Tim. VI, 12. — ²⁾ II Petr. III, 13. — ³⁾ Petr. I, 4.

nu ne lipimu, neci se punemu sperarea n^ostră in acele bunatati trecut^orie, ci acelea se le folosimu c^ă si nescari mediul^oce daruite spre cascigarea si mai bun'a asigurare a mantuirei n^ostre ast'feliu c^ătu p^âna c^ându traimu fericiti pre pamentu, sufletulu nostru se se lip^esca de cele ceresci.

Totu in asemenea modu ne indr^epta si fa^çia de starea vietiei cea plina de necesuri si amaritiuni. Pentru^că religiunea ne inv^etia si ne mangaia c^ă acele necesuri si suferintie suntu s^eu semnele iubirei lui Domnedieu s^eu a lamurirei s^eu si a pedepsei meritate. — Ea ne inv^etia si ne asigura c^ă „pre care 'lu iubesc Domnulu. 'lu c^erta,“ ¹⁾ c^ă suferintiele v^ecului acestui'a nu suntu vrednice bucuriei ce ne asc^epta. — Acea lege santa ne mangaia c^ă „fericitu e omulu pre carele 'lu c^erta Domnulu, . . . pentru^că Elu ranesce si vindeca, bate si manile lui tamaduiescu.“ ²⁾

Religiunea resolvindu misterulu certarei Domnului, toturoru deschide calea intielegerei si a cun^oscerei c^ându dice c^ă „c^ăile Domnului nu suntu c^ă sⁱ c^ăile n^ostre, neci svaturile Lui c^ă sⁱ svaturile n^ostre.“ ³⁾ University Library Cluj

Vine apoi in urma ^or'a cea tainica a mortiei, — s. lege neci aci nu ne lasa in indoie^la si in intunerecu, — ci deschidindu calea tainica a trecerei n^ostre, ne inv^etia c^ă m^ortea nu este nimicire, ci trecere din cele temporale la cele eterne, din cele trecut^orie la eternitate, ea e numai „vi^etia din morti“ ⁴⁾ ^era intunereculu m^orm^entului ni-lu lumin^eza cu sperarea vietiei fericite, in — eternu tienut^ore.

Religiunea cea santa si cea adeverata e ace'a Iub. credintiosi! carea intre t^ote impregiurarile vietiei n^ostre ne servece de indreptariu, de conducatoriu si de luminatoriu, asia c^ătu cu Psalmistulu potemu marturisi c^ă „Legea t'a — D^omne — e facl'i'a peti^oreloru mele si lumin'a carariloru mele.“ ⁵⁾

II.

Religiunea crestina inse nu numai c^ă ne ar^eta, ne lumin^eza si ne indr^epta in calea vietiei n^ostre, ci Ea ne pa-

¹⁾ Esempl. III, 12. — ²⁾ Iobu V, 17. — ³⁾ Isaia 55, 8. ⁴⁾ Rom. XII, 15. — ⁵⁾ Ps. 118, 105.

zesce de periclele, si departa primeşdiile si ispitele ce ne intempina in caletori'a vietiei nóstre.

Toti scimu si cunóscemu, cà viéti'a nóstra e espusa la multe greutati, e incungiurata de nenumerate pericule, si e apesata de feluurite ispite.

Intru noi insine portamu pedec'a, periclulu si isvorulu tentatiuniloru, adeca in patimele nóstre, cari necontenitu ne indémna spre parásirea legeri Domnului. — Acolo e lumea cu tóte insielatiunile s'ale cele atragátorie, — acolo e diavolulu carele cá unu leu umbla in giuru dorindu se ne inghitia. — Nevinovati'a, curati'a, credinti'a, sperarea, blandetiele, umilinti'a, supunerea, iubirea si dreptatea, cu unu cuventu in tóte lucrarile vietiei nóstre suntemu espusi periclului de ratacire.

Si numai religiunea e acé'a carea ne póte scuti, intr'ens'a se cuprinde acé'a putere divina carea ne póte alleviá greutatile, póte departá periclele ast'feliu, câtu celu ce nu se intr'arméza cu acelu scutu alu puterei e pierdutu sufletesce, e nimicitu trupesce.

Pierduta e fetiór'a cea nevinovata si in lume neumblata carea e pre calea de a fi sedusa prin promisiuni vane, decumv'a nu va fi ocrotita si pazita prin vócea legeri Domnului, carea i-díce „Temete de Domnedieu si pazesce curati'a sufletului si trupului teu, care e locasiulu lui Domnedieu si baseric'a Spiritului santu. Pierdutu e si tenerulu celu ce incrediendu-se in puterile s'ale si cercandu numai visurile s'ale, umbia si cérca placeri si desfatarí trecutórie; de nu cumv'a 'lu va pazi puterea religiunei, carea i-díce cà placerea cea mai statornica, si onórea cea adevadata se cástiga prin exerciarea vèrtutiloru.

Ori, ce va fi cu acelu barbatu care fiindu mestecatu in ocupatiunile lumei tóta diu'a se ispitesce spe a vatemá dreptulu altui'a, spre a stricá pacea, spre a sugrumá dreptatea si infrange legatur'a iubirei de frate, — de nu cumva se va intari prin preceptele legeri Domnului, — de nu cumva i-si va aduce aminte de cuventele apostolului, cà cei nedrepti nu voru mosteni imperati'a lui Domnedieu?

Nefericita e casatori'a, — blastemu si mani'a lui Domnedieu preste acei soçi de casatoria, carii parasindu mandatele apostolice si invetiaturile legeri crestinesci calca juramântulu de credintia împrumutata, — uitata e de Domnedieu acea familia, — resipire e sôrtea acelei'a, unde religiunea nu forméza temeli'a ei. — Fora mangaiere si fora linisce e viéti'a tuturoru acelor'a carii parasescu legea Domnului si si-au uitatu de asiediamentu de lege alu Lui.

Pierduti suntu sufletesce Iub. credintiosi! toti acei'a, cugetulu caror'a nu e luminatu de invetiatur'a Domnului, anim'a caror'a nu e patrinsa de fric'a lui Douedieu, in sufletulu caror'a nu locuiesce darulu legeri crestinesci, si nu-su intemeiati pre pétr'a credintiei si a reverintiei sedite si nutrite prin religiune in anemele loru catra Facatoriulu tuturoru.

Asia e Iub. credintiosi! Religiunea e ace'a mama iubitoare a vietiei nóstre, carea pazesce pre teneri de primesdiile ratacirei, de ispitele insielatorie ce se innaltia asupr'a nevinovatiei, ea indrépta pre cararile dreptatei pre cei ce se lupta cu amagiturile lumei; ea intinde mâna de ajutoriu parintiloru intru crescerea pia a filoru sei, ea sustiene si intaresce legatur'a casatoriei, ea scutesce si mangaia betranetiele. Legea Mantuitoriului nostru Isusu Christosu ne inbarbatéza spre vertute, ne intaresce in luptele vietiei, pre toti ne pórtá la senulu seu, dílele vietiei nóstre — fie câtu de amare — le indulcesce cu invetiaturele cele mangaitorie, — le incaldiesce cu svaturile s'ale, — ne intinde daru si potere la tempulu de lipsa.

Unui fiesce-carui din noi ne stà intru ajutoriu inveiandu-ne, cá „fric'a Domnului este inceputulu intieptiunei,“ ¹⁾ tuturoru ne demanda si ne svatúiesce cá „se cercamu mai ântâiu imperati'a lui Domnedieu si dreptatea lui, si tóte celelalte ni se voru adauge nóue.“ ²⁾ Intre fericiri si necasuri, intre placeri si suspinari, intre lacrimi si bucurii, avutului asemenea cá si seracului impreuna i-díce cá „Ce va folosí omului de ar' dobândí lumea tóta, si i-si va pierde sufletulu.“ ³⁾ Neinctatu spune cá „lumea trece si

¹⁾ Esempl. Sol. I. 7. ²⁾ Math. VI. 33. ³⁾ Math. XVI, 26.

poft'a ei, éra celu ce face voi'a lui Domnedieu, remane in vécu.“¹⁾

Éta credintiosiloru! unu ast'feliu de conducatoriu ni-a lasatu si ni-a datu Mantuitoriulu pre calea vietiei nóstre. Elu ni-a lasatu s. s'a lege adusa din ceriuri, cá aci pre pamentu iu caletori'a cea intunecósa a vietiei se ne servésca de indreptatoriu, luminatoriu si ajutatoriu, ast'feliu cá urmandu acelei'a, se nu ratacimú, ci cunoscându ce e voi'a lui Domnedieu, se cugetamu cele curate, se lucramu cele placute Lui.

Alegeti dreptu ace'a Iub. credintiosi! in caletori'a vietiei vóstre ce ve mai este data, de conducatoriu si soçiu de caletori'a religiunea lui Christosu. — Adi cându stati pre pragulu unui anu nou, aduceti-ve aminte de cele de ântâie si de cele de apoi ale vóstre si ve innoiti insive sufletesce lapedandu lucrurile intunerecului si imbracandu-ve in armele luminei. — Pastrati cu scumpetate credinti'a si nu lapedati sperarea intru provedinti'a divina, si neci cându nu veti ratací; umblati pre cararile dreptatei si neci cându nu veti cadé.

Pretiuiti buna placerea si iubirea vóstra inaintea lui Domnedieu, precumu si curati'a consciintiei vóstre, mai multu de câtu ori ce placere si bunatate lumésca, cà atunci ve veti face demni de iubirea lui Domnedieu, — paziti curati'a si tari'a caracterului crestinescu cá lumin'a ochiului, — stati tari in sperarea si iubirea catra Domnedieu, cà atunci nu ve veti infricosiá cându va judecá Domnulu tóte cu focu si cu munca. Priviti Iub. credintiosi in trecutul vostru si in vetiati a pretiuí tempulu; càci prin bun'a folosire a tempului veti dobândí pre Domnedieu. — „Déca am sacrificatu trupului si vietiei nóstre pamentesci lungimea aniloru, se sacrificamu si sufletului celu puçinu díle, — déca pentru noi am traitu atati'a ani, se traimu acum'a si pentru Creatoriulu nostru, — se cugetamu acuma si la cele eterne, du-pace am cugetatu destulu la cele temporale.“²⁾

1) I. Io. II. 17. 2) S. Chrys. Sermo 12.

Tocmiti-ve Iub. credintiosi! o viétiá nouá, santa si n
vinovata, — „umblati cu demnitate dupa chiamarea vóstr
cu tóta umilinti'a, cu blandetia si cu indelunga-rabdare,
ve nevoiti a pazi unirea Spiritului intru legatur'a pazei.“

Aduceti-ve aminte de cele de ántáie si de cele de ap
ale vóstre, si apoi „se cugetati cumu cu paza se umblat
nu cá nesce neintielepti ci cá cei intielepti, rescumperand
tempulu cá dílele rele suntu“²⁾ Aminu.

Joanu Borosiu.

Predice la introducere de parochu.

I.

„Asia se ne privésca pre noi omul
cá pre ministrii lui Christosu s
impártitorii taineloru lui D.-dieu.“
(I. Cor. IV. 1.)

Neci o deregatoria lumésca nu e atátu de insemnata cá
preoti'a. Religiunea e celu mai scumpu tesauru alu genului
omenescu si acést'a e concrediuta grigiei statului preotiescu.
Acumu indata ce se nasce omulu in lume, de locu lu-aducu
la noi, cá prin s. botezu se se faca fiulu, mosceanulu impe-
ratiiei ceresci, asemenea — dupa-ce imbetranindu, se afla pre
patulu mortii, éراسi tramite dupa noi cá se-lu mangaiamu
si se-lu provedemu pentru calea eternitáti. Preotulu e acel'a,
carele de tempuriu implanta moralulu crestinu in animele
prunciloru vostri. Preotulu are detorinti'a de a re'ntórce te-
nerimea de pre calea periculósa, pre carea purcediendu mai
departe usioru si-ar' pierde nevinovati'a si totu odata si su-
fletulu. A preotului e detorinti'a de a promová fericirea
casatorielloru, si de a implantá contielegerea, pacea, credin-
ti'a si iubirea in animele celoru casatoriti. Preotulu are de-
torinti'a de a invetiá cá tóta puterea e de la D.-dieu, prin
urmare cá celu ce nu asculta pre mai marii séu superiorii

¹⁾ Ephes. IV. 1—3. ²⁾ Eph. IV. 15.

sei, totu cine invidiaza séu strica pre deaprópele seu — se opune voiei lui Ddieu. Preotulu are frumós'a detorintia de a spriginí caus'a celoru seraci si lipsiti, de a aperá pre orfani si pre veduve, si de a stirní fačia de cei seraci indurare si compatimire in animele celoru avuti. Detorinti'a preotului e de a consolá pre cei intristati si cuprinsi de necasuri. Numai acelu preotu se póte. infaçisiá fora mustrare la s. altariu spre a aduce jerfa, carele si-implinesce tóte acestea detorintie; numai unulu cá acest'a va poté vestí cuventulu lui D.-dieu cu succesu, numai unulu cá acest'a va poté observá indreptarea poporeniloru sei si inradacinarea iubirei lui D.-dieu si a deaprópelui, santele taine — spre a caror'a administrare a primitu inalt'a putere in hierotonia — numai ast'feliu voru se produca fructu bunu si indestulitoriu.

Éta I. m. ve spusei pe scurtu detorintiele mai de frunte ale pastoriului sufletescu, dîcu : cele mai de frunte, cà-ci ale enumerá tóte adi nu-mi concede tempulu. Trebue inse se ve spunu I. m. cà de-si preotulu e santîtu, dar' totusiu nu e scutitu de tóte slabitiunile omenesci; éra de alta parte de cumva cinev'a ar' observá cà poporulu nu se indrépta de locu, se nu cuteze a despretiui statulu preotiescu, cà-ci scimu cà si zelulu neobositu alu Rescumperatoriului nostru cu privire la multi a fostu fora succesu. Cu câtu preotii 'si indeplinescu cu mai mare zelu si acuratate detorintiele s'ale, cu atátu si societatea omenésca e mai fericita, care fericire — ce e dreptu — atêrna sî e conditiunata si de la ascultarea credintiosiloru de pastoriulu loru sufletescu. Deci sub grea respundietate, episcopii au detorinti'a cá parochiele concrediute pastoririi loru archieresci se le provéda cu pastori séu preoti zelosi. — I. m! fiindu vacanta parochi'a acést'a, Ilustritatea S'a, Episcopulu nostru diecesanu, cunos-cúndu zelulu sî bunele insusîri ale M. O. D. (N. N.) carele se infacisiaza adi in mediuloculu nostru — a binevoitu a-lu denumí preagratosu pre densulu de pastoriu sufletescu alu vostru, lasandu-mi cá selu introducú in oficiulu si beneficiulu acestei parochie, precumu se vede acést'a din literele pastorali ale Preasantiei Sale ce de locu se voru cetí.

(Se cetesce Investitur'a.)

I. m. Acumu chiar' si numai singur'a impregiurare, Ilustritatea S'a a binevoítu a denumí de preotu alu vos pre M. O. D. (N. N.), chiar' si numai acést'a e destula véda despre chiamarea, energi'a si bunele însusiri ale Onoratu Ds'ale. Deci acumu M. O. Dnule! spre marirea Ddieu si a basericei sale, spre folosulu spiritualu alu poreniloru parochiei acesteia si spre bucuri'a nóstra generala, legiuitu Te introducu in oficiulu si totu benefici acesteia parochie, dreptu ace'a in semnulu acest'a primechiele acesteia s. baserice, aducându-ti aminte cá prec baseric'a vediuta se deschide si inchide prin chieile acestasia ai a inchide din'naintea diavolului baseric'a nevediuta a Ddieu — adeca: sufletele credintiosiloru, asemenea ai a o dchide ace'a lui Ddieu, cá audíndu cuventulu Lui, se-lu zésca acel'a. — I. m. sciti din s. scriptura cá Dlu N. Isu Christosu neci odata nu si-a aretatu intru asia mesura nep cerea si indignarea sa cá si candu a vediutu odinióra vedietori si cumperatori in baseric'a Jerusalimului, cá-ci ipletindu sbiciu a restornatu mesele vendietoriloru si alungatu afora din baserica dícundu; „Cas'a mea, casa rogatiune se va numí, éra voi o-ati facutu ace'a peatera lotri.“ (Mat. 21, 13.) Éta asiá a fostu desonorata baserica Ierusalimului, de si acumu pe tempulu acest'a nu se rpastrá intrêns'a sicriulu legii; dar' cu câtu suntu mai orate basericele nóstre? deci cu câta cuvenintia si pietate trebue se ne portámu in baserica, unde se afla de façinsusi Dnulu N. Isusu Christosu cu tóta domnedieirea si natur'a s'a omenésca!

M. O. Dnule parochu! primesce acumu evangeli'a, pr ce Ti-se comenda vestirea cuventului lui Ddieu. Mandatu din urma ce-lu dede Isusu Christosu invetiaceiloru sei acest'a: „Invetiati tóte popórele... invetiandu-i se pazés tóte câte am mandatu voue!“ (Mat. 28. 19, 20.) Comba cu tóta poterea cuventului injuraturele séu sudálmile inficosiate, imbalaciunile, insielatiunile, necumpetarea si alrele ce s'au latítu pretotindenea. I. m! Decum-va parchulu vostru v'ar dogení sí infruntá, se nu luáti ac

st'a in nume de reu, cà-ci sub grea respundietate acést'a e detorinti'a densului. In câtu vei poté vei ingrigí M. O. Dnule parochu cá, — dupa-cumu a dísu Dnulu N. Isusu Christosu — „se nu se dee santele caniloru neci se se la-pede margaritariale inaintea porciloru!“ (Math 7. 6.) Nimene se se impartasiésca fora demnitate cu santele taine. Éra voi I. m! ati potutu esperiá cu câta pietate se apropia protestantii la cin'a Domnului, de si densii — dupa propri'a loru marturisire — nu se impartasiescu aici cu alta decâtu numai cu pâne si cu vinu; deci cu câta pietate, credintia, iubire si demnitate trebue se ne apropiâmu noi de més'a Dnului, unde sub form'a paniei si a vinului e de fația insusi preacuratu trupulu si sângele Dnului N. Isusu Christosu.

In urma ve rogu I. m! cá se ve dati pruncii la scóla, cà-ci din prunci rei nu se potu asceptá ómeni buni, éra crescerea prunciloru buni mai vêrtosu se ajunge prin scóla.

Acumu M. O. Dle parochu Ti-poftescu ani indelungati, sanetate intréga, indestulire si daru dela D.-dieu spre a-Ti poté indepliní officiulu Teu! Éra vóue I. m! din anima vi poftescu binecuventarea lui Ddieu spre tóte ce aveti, D.-dieu vi dee darulu intorcerii adeverate, a carei'a resplata va fí viéti'a de veci. Aminu.

II.

„Pastoriulu celu bunu 'si-pune viéti'a pentru oile s'ale.“

(Ioanu 10. 11)

I. m! nu potu se nu-mi descoperu bucuri'a ce-mi cuprinde adi anim'a, cându sum introdusu de pastoriulu unei turme asiá numeróse si insemnate cumu e acést'a! Eu din parte-mi — punendu-mi tóta increderea in darulu lui Domnedieu, — toturoru cugeteloru, toturoru fapteloru si vietiei mele mi-am propusu de tiénta aceste cuvinte ale lui Christosu: „Pastoriulu celu bunu 'si pune viéti'a pentru oile s'ale.“ Voiescu de a pasí pe urmele celui mai bunu pastoriu, asiá voiescu se-mi pastorescu turm'a aici pe pamentu, cá acusi odinióra conducându-ve de-a drépt'a Fiului lui

D.-dieu, se potu dîce cu bucuria: „éta Dómné cari mi-a datu mie, n'am pierdutu dintr'ênsii neci pre unulu.“ (Ioan 18. 9.) Ce inse numai asiá se va intemplá, de cumva sî eu si voi, ni vomu impliní detorintiele ce avemu. Deci cu acés't'a ocasiune voiu se ve aretu pe scurtu: a) cari suntu detorintiele mele? b) si cari ale vóstre? Si fiindu cá oile ascult viersulu pastoriului loru, deci ve rogu se fiti cu luare aminte

— Pastorirea sufletésca e o deregatoria fórté grea, si má usioru se potu mantú oile incredintiate grigiei pastoriului d'cátu insusi pastoriulu. Eu am detorintia de a va dá esemplu bunu, trebuie se ve invetiu, trebuie se ve servescu, si i lipsele vóstre se ve fíu spre ajutoriu. Precumu dîsei: a) detorintia de a ve dá esemplu bunu, insusi pastoriulu pastoriloru, Dnulu N. Isusu Christosu s'a aretatu de celu má bunu esemplu, ce asiderea poftesce sî dela invetiaceii se din care cauza densulu i numesce pre acesti'a de sarea pamentului, lumin'a lumii si de lumina aprinsa in luminariu (Mat. 5. 13.) Neferice de mine, de cumva voiu se scandálizezu pre cenev'a, cá-ci atunci voiu períu in eternu, ma a trage cu mine la osenda si alti nenumarati. A dóu'a detorintia principala a mea e vestirea evangheliei, adeca: cá i invetiu turm'a mea. Acés't'a detorintia cu multu e mai gre de cátu cumu cugetati voi. Trebuie se invetiu pruncií vostru trebuie cá de tempuriu se implantuiescu fric'a lui Ddieu in anemele acelor'a; trebuie se dáu instructiuni si invetiatiu deosebite teneriloru, holteiloru, casatoritiloru, parintiloru, stâpêniloru sî servitoriloru; trebuie se desceptu pre cei ne invetiati si nepriceputi, trebuie se mângaiu pre cei cu prinsu de necasuri, trebuie se dogenescu si se infrutezu pre acei'a cari nú si-arú impliní detorintiele s'al. Si decumva pe lînga tóta invetiatur'a mea voiu se observezu fora-de-legi, atunci din mandatulu lui D.-dieu, 'mi v trebuí se-mi inaltiu vócea si pre facatorii de rele se-i infruntezu in publicu si cu asprime, de alta parte me voi ingrigí, cá cei nevinovati nu cumva se pasiésca in urmí celoru rei. Striga — dîce Dnulu catra Isai'a profetulu — striga — nu incetá, cá trambiti'a inaltia vócea t'a, ve tesce pecatele si fora-de-legile poporului meu! (Isaia c. 58

„Vai mie — dupa-cumu dîce s. Paulu Ap. — déca nu voiú vestí evangeli'a!“ (I. Cor. 9. 16.) Vai mie, decum-va trecîndu cu vederea smintelele vóstre, ar' perí cutare-va dintre voi. Deci acumu înainte ve provocu I. m! cá se nu luati in nume de reu, déca voiú grigí de portarea vóstra sí voiú se combatu ori-ce reutate, cà-ci la infricosiat'a a dóu'a venire, 'mi va trebui se dáu séma cu voi. A trei'a detorintia a mea e cá se ve servescu, precumu si insusi Rescumperatoriulu nostru nu a venitu pentru cá se-i servésca Lui, cí cá Elu se servésca altor'a si pentru-cá se-si dee viéti'a s'a pένtru multi. Eu nedemnulu invetiacelu alu acestui mare archiereu, 'mi voiú sacrá vóue tóte ostenelele mele, pe totu tempulu, dîu'a si nóptea, pe frigu, pe caldura, pe néua, pe vένtu, pe plóia si pe geru voiú locuí între voi si in mediuloculu vostru, cá la totu momentulu se ve fiu intru ajutoriu; pentru-ace'a sum tramisu de pastoriu vóue cá se lucrezu necontentitu in vii'a Dnului, cá se cercetezu pre cei bolnavi, se mângaiu pre cei intristati, se spriginescu pre cei seraci si asupriti, se ascultu marturisirea celoru pocaiti, se ve impartasiescu cu santele taine si se aducu jertfa pentru voi inaintea atotu potintelui Ddieu. Acestea suntu I, m. detorintele mele, acumu ascultati si ale vóstre.

Eu trebuie se ve dáu vóue esemplu bunu, éra voi sun-teti detori a pretiúi si onorá deregatori'a mea, si de a-ti observá cà facu ceva bine se-mi urmati! Ce e dreptu — chiar' cá si voi si eu sum omu si am slabitiuni, cu tóte acestea lui D.-dieu i-a bine placutu a me inaltíá la trépt'a preotiésca, i-a bineplacutu a-mi dá poterea de a preface panaa si vinulu in adeveratu trupulu si sangele Dlui N. Isusu Christosu, precumu si a deslegá de la pecate, cá si care potere nu au neci angerii in ceriu, neci imperatii pa-mentului. Deci nu se recere óre cá se onoreze poporeniú pre preotulu loru, pre carele ast'feliu l'a onoratu insusi D.-dieu?

Mai departe eu sum detoriu a ve invetiá, éra voi sun-teti detori a me ascultá cu luare aminte, sunteti detori cá totu ce voiú spune se tiéneti in minte si se impliniti ace'a. Voi parintíloru! deosebitu sunteti detori a deprinde pre pruncii

vostri inca de mici in tóte faptele crestinesci, cà-ci atunci se indóia mladiti'a pâna ce inca e tenera, trebuie se-i tramiteti la scóla, trebuie se-i aduceti cu voi la s. baserica spre a ascultá cuventulu lui D.-dieu, cà-ci la din contra, de cumva din vin'a vóstra voru remané neinvetiati, ve-ti se dati séma pentru densii inaintea lui Ddieu. Detorinti'a de a ascultá cuventulu lui D.-dieu se dovedesce in destalu prin cuvintele scripturei: „Cel'a ce asculta pre voi, pre mine me asculta si cel'a ce se lapeda de voi, de mine se lapeda.“ (Luca 10. 16.)

In fine, eu trebuie se ve servescu, éra voi trebuie se fiti cu multiemita si se aveti iubire catra mine. Marturu mi-e D.-dieu, cà pre toti ve iubescu, deci asemenea iubire poftescu si eu dela voi. Fia-ve de esemplu intru acést'a crestinii de odinióra din Ierusalimu si din Miletu. Anume: crestinii din Ierusalimu audîndu cà s. Petru ar' fi in prinsóre, nu incetara a se rogá pentru densulu díu'a si nóptea; éra crestinii din Miletu atát'a iubire au avutu catra s. Paulu Ap., încátu luandu-si acest'a remasu bunu de la densii, 'lupetrecura pâna la corabi'a pe carea erá se pornésca, si cadiendu pe grumazii lui, au plânsu cu totii, si asiá s'au despartítu de densulu.

Dar' acumu mi-finescu cuventarea. Spre inplinirea detorintieloru mele ceru rogatiunile vóstre. Rogati-ve pentru mine pruncutíloru! rogatiunea vóstra e placuta lui D.-dieu; rogati-ve pentru mine teneriloru! eu ve pastrezu pe voi la anim'a mea; rogati-ve pentru mine parentiloru! eu voiu impartí cu voi ingrigirea despre baiatii vostri; rogati-ve pentru mine voi betraniloru! cà-ci pre voi deosebitu ve voiu pretiuí si neci pe patulu mortii nu ve voiu lasá; rogati-ve pentru mine voi seracii lui Christosu! dupa potintia voiu se fiu sprijintoriulu vostru. — Binecuventa Dómne turm'a acést'a si pastoriulu ei legiuitu, cá toti servindu Tie aici pe pamentu cu o anima si cu unu viersu se Te potemu laudá odinióra si intru imperatí'a T'a cerésca! Aminu.

Cuventu de despartire la esire din parochia.

(Dupa terminarea predicei dîlei, séu la sfêrsîtulu liturgiei.)

„Si acumu fratîloru ve incredintiezu pre voi lui Ddieu si darului cuventului seu.“ (Fapt. ap. 20. 32.)

I. m! Éta a sositu tempulu, cându trebuie se-mi iáu remasu bunu de la voi. Deci vi dîcu si eu cuvintele ce a dîsu s. Paulu Ap. cându s'a despartitu catra efeseni: „Si acumu fratîloru, ve incredintiezu pre voi lui D.-dieu si darului cuventului Seu.“ I. m! departe de la mine cá se me asemenu santului Paulu Ap., cu tóte inse chiar' ace'a pastoreire sufletésca avûi si eu in acést'a parochia, ce a avutu s. Paulu in Efesu. Voi insî-ve sciti câtu m'am ingrigitu despre voi, cu câtu zelu sî diligintia v'am invetiatu, pe câtu tempu bunu si reu am provediutu pe morbosii vostri cu santele taine, câtu m'am straduitu spre desradacinarea datineloru reutatióse. Si nu eu sum caus'a, cà nu mi-am ajunsu scopulu intru tóte si cà multi nu s'au intorsu; potu dovedí cu voi insî-ve cà sum nevinovatu de sângele loru, cà-ci nu m'am retrasu de la vestirea cuventului lui D.-dieu. Noi pretotii nu avemu alta arma de câtu rogarea, dogenirea sî rogatiunea, neci pre santulu Paulu nu l'au ascultat cu totii!

De cumva am vatematu pre cutare-va dintre voi, aci in acestu s. locu — me rogu pentru iertare in faci'a toturoru, cà-ci si eu sum omu cu slabitiuni! Asemenea decumva ar' fí cinev'a carele ar' cugetá cà m'a vatematu, fia liniscitu cà-ci eu deja de multu i-am iertatu. Intru adeveru me potu falí, cà din partea celoru mai multi am esperiatu incredere si bunavointia, pentru-ce sum cu multiemita, si ve rogu cá si de aci inainte se me pastrati in aducerea aminte si in rogatiunile vóstre, din parte-mi sî eu mi-voiu aduce aminte de voi!

Dómne Isuse Christose, Pastoriulu pastoriloru, éta 'Tiredáu turm'a ce-o ai fostu incredintiatu nedemnului teu servu! Multiamita Tie, cà-ci mi-ai daruitu potere si sanetate sub decursulu pastoririi mele. Cadiendu cu umilintia in-

aintea T'a, ceru iertare pentru multele smintele, — Tu insuti scii, că vointi'a a fostu, — meritulu nefinitu alu sângelui Teu preasantu implinésca defectulu pastoririi mele! Ce e dreptu, in turm'a mea se afla mai multe oi ratacite, dar' suntu altele cu sutele, cari bucurosu asculta si implinescu cuventulu pastoriiului, deci pentru bunatatea acestor'a, dà darulu in-tórcerii si celorlora rataciti; revérsa darulu Teu preste totu poporulu acest'a! Binecuventa parintii parochiei acesteia, cá se-si crésca fii in fric'a T'a, binecuventa tenerimea, cá se devina bucuri'a parintiloru, binecuventa agronomi'a, má-iestriele si negutietori'a, cá toti cari se deprindu cu acestea se aiba indestulire, binecuventa tiarinele si viele loru, cá cu atátu mai vêrtosu se-ti dee multiamita pentru tóte. Pazescé parochi'a acést'a de totu periclulu, de ciuma, de fómete, de sabia, de navalirea altorú popóre si de tóta reutatea si ni dà darulu Teu cá petrecându viétia crestinésca se dobandimu odinóra cu totii fericirea eterna.

Remasu bunu I. m! Acumu sciu cá: „multi dintre voi mai multu nu me ve-ti vedé.“ (Fapt. ap. 20 25.) Se traiti fericiti! Darulu Domnului N. Isusu Christosu se fia cu voi cu toti in eternu! Aminu. Vasiliu Budescu.

Consideratiuni asupr'a predicamentului besericescu.

I.

Desfasiurarea in modu sciintialu a momentelorú, dela cari depindu in genere efectele salutare ale predicamentului basericescu.

Precum observamu in lucrurile lumii armoni'a cea mai deplina creata de Mintea universala a lui Domnedieu, carele tóte le direge si le conduce, totu asia observamu si in fin-ti'a rationalu-libera a omului nisuinti'a de-a ajunge la armoni'a cea mai deplina atátu cu sine insusi câtu si cu lumea esterna. — Acésta nisuintia, care — dupa gradulu de desvoltare alu facultatiloru intelectuale ale ómeniloru se

manifestéza într'unu modu mai idealu séu mai realu, e dovéd'a cea mai pipaita, cà sêmtiulu religiosu î-i este omului innascutu, si cà satisfacerea acelu sêmtiu, care cu neastêperu cere se fia in legatura strênsa si armonica cu Mintea universala a D.-dieirii si, déca ar' fí cu potintia, chiar' se se impreune cu ea, e unulu din postulatele cele mai neapărate pentru implenirea misiunii vietii omului pe pamêntu. Dara mintiei omenesci sêngure nu i-a fostu cu putintia se ajunga la cunoscienti'a principiului celui mai sublimu, ce-ar' fí fostu in stare se satisfaca sêmtiulu seu religiosu asia, cà satisfacerea se fí remasu absoluta pentru tóte locurile si tempurile. In privinti'a acést'a ni servece dreptu dovéda istori'a omenimei pâna la venirea Mântuitoriului.

Dupa pedéps'a peccatului de mórte alu mândriei la Babelu si dupa imprascierea limbелor presté totu pamêntulu, descoperirea divina se restrînge la uniculu poporu iudeu, éra celelalte popóre suntu destinate a-lu cercá pre D.-dieu singure „cà dóra l'ar' sêmtí, l'ar' aflá.“¹⁾ Provedinti'a divina inse n'a voiítu prin acést'a se parasésca omenimea pentru totu-de-a-un'a, ci cá pre un'a ce s'a abatutu necontentitu dela sfaturile s'ale, a voiítu numai s'o lase orbecându pâna la marginea unui abisu, cá cu atâtu mai bine se véda ea ratacirea s'a propria si deci cu atâtu mai luminatu se cunosca mân'a atotu-poternica, ce aveá s'o mantuiésca. Têmpulu acestei orbecari, luminatu numai de stéu'a religiunii descoperite unicului poporu iudeu, este têmpulu pregatirii omenimei pentru vederea si primirea sórelui dreptatii, carele prin radiale s'ale a unitu pamêntulu cu ceriulu, materi'a cu spiritulu.

Si cându omenimea in privinti'a cercarii lui D.-dieu ajunsè in fapta la marginea abisului rataciriloru; cându chiar' poporulu iudeu — cu tóta grati'a descoperirii — scurtu inainte de venirea Mântuitoriului ajunsè la o stare de plânsu, fiindu-i denaturata si ace'a scumpa moscenire pastrata cu sântienía din generatiune in generatiune, credinti'a

¹⁾ Fapt. ap. 17, 27.

adeca ast'feliu, că elu asceptá in celu „promisu“ unu simplu domnitoriu pamênténu, dela carele sperá desrobirea de sub jugulu romaniloru si alte favoruri lumesci; cându celelalte popóre venira in cercarea lui Domnedieu pâna la aberatiuni, de cari sîngure 'si bateáu jocu; cându in privinti'a satisfacerii sêmtiului religiosu intregu genulu omenescu — amu poteá dîce — arsu de dogoritórele radie ale desiertului mintii s'ale, alérga cu sete mare se affe isvorulu unei oase, cá se-si inviue poterile amortîte: — atunci — precum dice s. scriptura — dupa ce se implinira timpurile si anii, se facù descoperirea cea universalá catra tóte popórele de pe faci'a pamêntului, nu inse prin fii omenesci cá patriarchii, Moisi, profetii, ci prin insusi ffiulu lui Domnedieu, prin Mântuitoriulu Christosu. — Adeverurile descoperite de Christosu suntu cele mai sublime si multe din ele numai prin credintia posibilé de cuprinsu cu mintea omenésca. Ele satisfac inse sêmtiulu religiosu alu omului, de a se uní cu Mintea universalá a D.-dieirii, in modu perfectu si absolutu pentru tóte locurile si timpurile. „Ceriulu si pamêntulu voru trece, éra cuvintele mele nu voru trece!“ Aceste cuvinte suntu sêngurele, cari potu preface intunereculu mintii omenesci in lumina, ele suntu sêngurele cari aréta omului fiinti'a chiára si drépta a lui Domnedieu cu tóte insusítatile ei si reportulu adeveratu alu ómeniloru catra Domnedieu, infaçisiandu pre ómeni cá pre fii cei mai iubiti si mai demni ai lui Domnedieu, éra pre Domnedieu cá pre parintele iubitóriu alu tuturoru. Religiunea lui Christosu inomenesce pre D.-dieu si indomnedieesce pre ómeni, facîndu-i templele lui D.-dieu celui viu. Ea sîngura este in stare se stîrpiésca tóta reutatea dintre ómeni si se-i faca cu totul fericití. Cuvintele lui D.-dieu, cuprinse in religiunea universalá a lui Is. Christosu au fostu deci, suntu si voru remâné leaculu celu mai siguru pentru vindecarea tuturoru raneloru vietii omenesci. „Mergeti si invetiati tóte némurile . . . invetiandu-i se pazésca tóte câte v'amu poruncitu voue!“ acestea suntu cuvintele decretului lui Christosu, prin carele constitue Elu pre apostoli de doctori ai popóreloru. Cuvintele acestea suna cu

taría la urechile tuturoru urmatoriloru apostolici in decursu de aprópe nóuesprediece secole si, aplicate in intielesulu domnedieescului autoriu, ele au regeneratu si au facutu se in-florésca pretutindeni si totu-de-a-un'a façi'a pamêntului asia, încátu tóte rezultatele progresului omenimei din dîu'a de adi au se se multiamésca in cea mai mare parte inrîurintiei religiunii crestine. ¹⁾

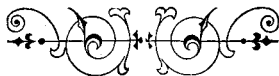
Relativu la intrebarea: cari suntu momentele, dela cari depindu in genere efectele salutare ale predicamêntului bes., trebue se facemu o intreita deosebire adeca: intre cuvêntulu d.-dieescu cá substratulu predicamêntului bes., intre ascultatori cá subiectulu propriu alu diregatoriei omiletice, si intre organele cari esercita acésta diregatoria. Se esaminamu deci, in care din acesti trei factori potu se jaca momentele amintite. — In insusi cuvêntulu d.-dieescu este prea vederatu cá nu le potemu aflá, pentrucà Elu este „spiritu si viétia“ si asia va remâné in veci. Dara póte vomu aflá acelea momente in ascultatorii cuvêntului d.-dieescu? Nu! căci din partea ascultatoriloru se opunu multe, mari si feliuirite piedeci, cari tocmai suntu de natura se paraliseze efectele cuvêntului D.-dieescu. Dara istori'a predicamêntului bes. ne aduce multe dovedi, din cari pe deplinu ne potemu incredintiá, cá nici o piedeca n'a esistatu din partea ascultatoriloru, care se nu fi fostu delaturata, ori câtu de mare si grea s'ar' fi parutu ea. Ba noi aflamu in istori'a predicamentului bes. chiar' esemple, din cari ne convingemu cá cuvêntulu d.-dieescu nu numai a delaturatu piedecele cele mai grele din partea ascultatoriloru, dara a si produsu in ascultatori ast'feliu de devotamente, încátu ei au fostu gat'a a-si sacrificá to-

¹⁾ Vedi D. Heinrich August Schott, *Theorie der Beredsamkeit*, tom I, cap. I. pana la pag. 21. Leipzig 1828; archimandr. Niceforu Iliescu Sprincéna, *Biserica a adeverata si chiamarea bisericei române*, pag. 1—10. Bucuresci 1868; fói'a bas. „Preotulu romanu“ din Gherl'a, an. 1881 pag. 35 sequent; scriptele din dogmatic'a rep. profesoru Alexie Comorosianu dela facultatea teol. din Cernautiu; si „Predicatoriulu saténului rom.“ din Gherl'a an. 1877. pag. 104 sequent.

tulu, pâna si viéti'a pentru scopurile, la cari î-i indemnáu cuvântatorii. Spre întarirea celoru dîse amintimú numai, cá s. Augustinu a pusú stavila prin predicele s'ale la nisce jocuri in Mauritani'a, la cari jucatorii se improscáu cu petrii, pâna ce mai multi se omoriáu; éra s. Ciprianu — cu ocasiunea pestilentiei din Cartagen'a in anulú 252 — a inriuritu prin cuvântulu domnediescu ast'feliu asupr'a ascultatoriloru sei, cari mai înainte fugira din orasiu, nevoíndu se se apropia de bolnavi se-i caute, încátu ei detera in currendu esemple de sacrificii; pe cari le admirara si pagâni. ¹⁾ Momentele, dela cari depindu efectele salutare ale predicamântului bes. trebuie deci se le cautamu si se le aflamu numai decátu in organele, cari esercita deregatori'a omiletica, adeca in persónele episcopiloru, pretiloru si încât'va si ale diaconiloru, intru câtu acestoru din urma — conformu cu practic'a vechia a basericei — le-arú ingaduí episcopii se cuvênteze in óre-cari casuri speciale. ²⁾ Cá se produca cuvântulu domnediescu — rostitu prin predica in întielesu largu — totu-de-a-un'a efecte salutare, trebuie se posíeda administratorii lui unele calitati anumite, ce suntu neaparatu de lipsa pentru ajungerea scopului omileticu, carele este: mântuirea ómeniloru si preamarirea lui D.-dieu séu: întemeierea imperatiei lui D.-dieu pre pamêntu Acelea calitati trebuie se fie de trei feliiuri, dupa cum au se se refere ele séu la însusítatile spirituale-intelectuale, séu la cele religióse-morale, séu in fine la cele fisice ale cuvântatoriloru bes., — si intru cele urmatóre le vomu espune pre largu in ordinea indicata.

(Va urmá.)

C. Morariu.

¹⁾ Vasiliu Mitrofanoviciu, Omiletic'a bisericei dreptu credin-tióse resaritene, pag. 37, Cernautiu 1875. ²⁾ V. Mitrofanoviciu, op. cit pag. 6—9.

Catechismu ori istoria biblica ?

Cându am oferitu tipografiei diecesane din Gherl'a unu manualu de istoria biblica menitu sè se póta intrebuintiá in scólele medie si se fie si manualu ajutoriu pentru catecheti si invetiatori la propunerea istoriei biblice in scól'a poporala, am capetatu respunsu, cumcà tipografi'a nu-lu póte cumperá de-óre-ce nu va avé trecere, cumu se intêmpla si cu istori'a biblica pentru scólele poporali.

Atunci mi-am propusu a scrie in acésta chestiune. Lucrulu s'a amenatu đin multe cause. Vínu acumu se-mi implinescu propusulu si se aretu, cà pentru ce nu se trece istori'a biblica precându catechismele au câte cincisiese editiuni.

Cá se potu ajunge la scopu, trebue se incepu lucrulu mai departe si asia intrebu mai ântâiu: Ce se recere inainte de tóte, cá sè se propuna obiectulu religiunei in scól'a poporala asia cum cere necesitatea si ponderositatea lui? Antâiu si inainte de tóte se recere catechetu bunu. Si acest'a e multu dîsu, pentrucà nu totu acel'a, ce propune religiunea séu déca mai voiti, care catechiséza e si catechetu bunu. Catechetu bunu e cev'a raru. Apoi lasa cà catechetii buni suntu rari, dar' suntu si preoti in cura animarum, cari cu tóte ordinatiunile mai inalte emise cu privire la acést'a indetorire a preotiloru, n'au propusu si nu propunu nemicu din religiune in scóla. Dar' si mai multu. Eu cunosc unu preotu, care fàra se fi propusu o iota in scóla, avù cutezarea a cere remuneratiune cá catechetu.

Altu-cum acest'a nu e lucrulu meu. Eu am se aretu cà ce intielegu eu prin catechetu bunu.

Cá cine-v'a se fie maiestru bunu, trebue se aiba tóte acelea cunoscintie si insusîri cari caracteriséza pre unu maiestru bunu. Chiar' asia e si cu invetiatorii si catechetii

Dela catechetulu bunu se receru trei:

a) se fie moralu,

b) se aiba cunoscintiele necesari si

c) sè se pregatésca cu conscientiositate pentru propuneri

ad a) Catechetulu are se fie preotu. Rari catecheti suntu, cari nu suntu preoti si reu este, cà se dau astfeliu de esceptiuni. Preotulu este propagatoriulu moralitatii, cá atare intru tóte are se premérge cu esemplu bunu. Acum ce moralitate va propagá, va sadí in animile fragede ale prunciloru celu ce insusi nu e moralu? Au nu devine acel'a unu fariseu, unu insielatoriu? S'au dóra se lasamu se mai strabata si intre paretii sânti ai scólei, dícal'a poporului: fà ce díce, nu ce face pop'a!? Amaru de noi si de sufletele nóstre, cându acésta dícala va mai fi respicata si prin gur'a prunciloru nevinovati.

ad b) Ce cunoscintie, cà déca cine-v'a absólva teologi'a, trebue se scie atát'a câtu se propuna la nescari prunci? Asia póte se díca unulu séu altulu si póte celu mai puçinu competentu.

Acést'a e identica cu ace'a: ce secunda din religiune cându elu scie rogatiunile. Lasa cà teologi'a cá m scimu noi cum o absólva multi, unii chiar' acasa in nesce sate unde neci nu convinu cu inteligenti ci-i incungiura, dara presupunêndu, cà o absólva fie-care asia cum se recere, cu ace'a inca nu póte fi catechetu bunu.

Dela catechetu se receru cunoscintie speciali atátu in ceea ce privesce materi'a, câtu si in ceea ce privesce form'a séu modulu instructiunei.

Cu privire la forma se recere cá catechetulu se scie bine de rostu catechismulu si istori'a biblica. Lipsesce acést'a, atunci catechetulu dovedesce cà elu vrea se propuna prunciloru, ceea ce elu insusi nu scie. Nu scie catechismulu de rostu, chiar' cu cuvintele din carte, nu e in stare se coréga cu acelesi espresiuni si nu póte aduce pre pruncu la cale. La istoria nu se cere asia strînsu se usiteze tóte espresiunile càrtiei.

Cu atát'a inse nu e destulu. Sciindu catechismulu si istori'a biblica de rostu, trebue se le si intieléga fundamentalu Acest'a inca nu e unu lucru asia micu. Aici in catechismu se cuprindu dogmele basericeii nóstre si catechetulu trebue se fie bine versatu in dogmatica, cá se le póta esplicá

cu rezultatul pruncilor. Totu' asia stă lucrul cu preceptele și midilócele darului. Ei! dar' dogmatic'a aceea și moralul s'eu ethic'a se uita, deca nu le repetiesce omul s'eu deca nu cetesce macaru manualele ajutato're compuse anume pentru pregatirea catechetului.

Sciindu-le acestea se recere mai departe se scie regulele didactice și metodice și inca fórté bine. Fara de acestea progresu in intielesulu strénsu alu cuvântului neci nu se póte cugetá. Si de cum-va se recere undev'a la óre-care obiectu cunoscinti'a acestoru regule, atunci nicairi nu suntu asia de lipsa, cá chiar' la obiectulu religiunei. Acest'a este obiectulu celu mai greu in sene și mai greu de impartasítu prunciloru asia cátu se aiba cev'a folosu. Tóta lumea scie cá mai greu e a comunicá prunciloru lucruri abstracte. Si apoi câte lucruri abstracte nu vínu aici? Si se potu comunicá cu succesu fára cunoscintia deplina a reguleloru amenite? Nu!

ad c) Catechetulu s'eu se pregátésca conscientiosu. Acés't'a nu va se dîca nici mai multu nici mai puçinu, decátu cá catechetulu are se cugete, ce are de propusu in fie-care óra, cum va aduce in legatura lectiunea presenta cu cea trecuta și cum are se o predee, ce forma va intrebuintiá, ce expresiuni, ce esemple și ce aplicari practice va face? Acés't'a este pregatirea conscientiósa, éra nu cá se mérga catechetulu in scóla, se iee unu catechismu in mâna și se intrebe: „Ce a-ti avutu pre astadi?“ apoi se esamineze intrebarile avute cá lectiune și se dîca: „pre ór'a venitória ve-ti avé inca trei intrebari“ — și se se departe din scóla. De atari catecheti neci nu-i lipsa. In acelu casu e mai bine, cá instructiunea religiunei se remána incredintiata invetiatoriului.

Cá esemplu de conscientiositate a catechetului servésca cá urmatórele estrase din diariulu marelui pedagogu și catechetu Overberg. (1789.) In demânéti'a acés't'a mi-a fostu instructiunea grea, nehotaríta și neprecisa. Caus'a care in atari casuri mi cea mai binevenita i-mi și vine mai ântâiu in minte, și aceea cá nu me aflu bine. Inse deca cercu mai departe, atunci mi se pare, cá caus'a jace acolo, cá

nu m'am pregatitu destulu de bine séu am amênatu pregătirea pâna înainte de inceperea instructiunei, prin care se întêplà, cà pentru scurtîmea tempului m'am incordatu prea tare si capulu mi-a fostu necapace de reflecșiuni. Acést'a mi-se pare a fi contribuitu in demânéti'a acést'a la confusiunea instructiunei. — Póte se fie si o pedépsa drépta inse vindecátore dela Domnedieu, pentrucà intentiunile mele nu au fostu destulu de curate si m'am incrediutu prea multu in poterile mele.

12 April, 1790. Multiamescuti tie parinte cerescu pentru ajutoriulu daruitu la instruirea micutiloru pentru prim'a cuminecare. Tiene-i in numele teu Isuse pre cei, ce ieri i-ai impreunatu mai ântâiu prin mine cu scumpu trupulu si sângele teu. Suplinesce prin darulu teu ce lipsesce starei animei loru, care e tie bineplacuta, iértami indurate gresielele, cari le-am facutu la pregătirea loru si-mi ajuta, cá pre venitoriu se le incungiuru. Am inceputu cu multu mai târdîu a priveghiá preste purtarea loru, decâtu se potu ale cunósce animele mai bine si se le pregatescu cum se cuvine spre venirea t'a; si in decursulu instructiunei pentru cuminecarea prima nu am incercatu destulu de seriosu a-i cunósce din partea animei. A fostu cá si cându prin instructiune s'ar poté face tóte si cá acést'a se fie mai bine intocmita, am neglesu a veghiá preste portarea loru, acést'a a fostu gresítu. Tu scii, cà eu am doritu adese ori si mi-am datu si osteneála a instruí din intentiune curata; cum s'a mestecatu inse indata la inceputu in aceea si ambitiunea (desiertatiunea) si cum m'a condusu acést'a singura in decursulu instructiunei î-ti e cunoscutu tie Dómnne. Eu insu-mi am observatu acést'a mai de multe ori, am venitu in lupta grea si in disordine, am fostu confusu la propunere si prin acést'a am facutu dauna micutiloru. Une-ori am fostu rapitu de ambitiuni contr'a dorintiei si debilei mele vointie am dîsu si am lasatu, am dîsu altu ce-va, ce nu a-si fi dîsu séu lasatu, déca onórea t'a si mântuirea prunciloru ar' fi fostu singure scopulu meu....

(Va urmá.)

P.

Bibliografia.

Unu opu fara parechia in literatur'a noastră basericésca a esítu de su tipariu chiar' in dílele acestea.

Acestu opu, scrisu in limb'a romána si latina, pórtá titlulu: „**Orientele catolicu** seau concordantiile traditiunei, prin cari din s. scriptura si din variele monumente alé besericeí orientali conservate in cartile besericesci si in alte scripte se demústrá credinti'a catolica despre primatulu fericitului Petru apost. si alu urmatoriloru aceluíasi Pontificiloru romani, priu Ioanu Papiu preotu etc. Gherl'a. Tip. „Aurora.“ -- Ace'lasi titlu e si in limb'a latina. Opolu constá din 19½ cóle pre XXIV. + 291 pagine cu pretiulu de 2 fl. v. a.

La meritulu cartii nu ne iutindemu, inse pentru-cá cetitorii nostri se aiba cevasi informatiune despre cuprinsulu ei, ne permitemu a-lu atinge aci fugitive prin câteva cuvente: Dupa titulu e pusa permisiunea superioritatii bes. si protestatiunea respective declaratiunea auctorului. Dupa acést'a urméza cuventele catra cetitoriu si apoi conspectulu cartii, care aréta cá tóta lucrarea e impartita in 2 articli subimpartiti in câte 10 §§. Intre conspectu si intre tectstulu opului stau „prolegomene“ dela faci'a X pana la XXIV. Pre faci'a 1. in ainte de testu e motulu auctorului: citatiune din Psalm. CXV. v. 10. si epistol'a la Rom. X. 10. Titlulu generalu alu testului e: Primatulu s.-lui Petru Aplu. si alu pontificiloru rom.; éra titlulu articolului I. are de obiectu cumca: Domnulu Chr. a intemeiatu primatulu si acést'a l'a datu lui Petru pre care l'a pusu de capu vediutu preste intréga beseric'a. Acést'a o demústrá apoi auctorulu in §. I. din s. scriptura pre pag. 2—10. Deaci urméza §. II. in care se producu documente din cartile bes. ale orientaliloru si anume din Meneiu, din Menologiulu Greciloru, din Antologiu, Triodu, Octoicu, Strasnicu etc. pre pag. 11—32. In §. III. se producu alte carti de ale orientaliloru, si in speție Chiriacodromiulu si Euchologiulu pre pag. 33—44. In §. IV. urméza documente din cartile ecles. ale altoru orientali, anume Sirocaldei, Armeni, pag. 46—54. éra §. V. reproduce documente de ale unoru scrietori de ai nostri, si in speziale de ale metropolitulu Siulutiu, modernulu metropolitu I. Vancia si literele pastórale ale Episcopulu de Gherla pre pag. 56—66. §. VI. continele citatele ss: parinti orientali si scrietorii sirocaldei si armeni pag. 66—88. §. VII. e deducerea din cele precedente p. 88—107. §. VIII si IX. aréta din s. scriptura si din himnografií bes. cá primatulu s'a datu lui Petru si nu altui'a dintre apostoli, neci cetei intregi a apostoliloru p. 108—116, — 118—130; éra §. X. perpetuitatea primatulu si dreptulu de successiune a pontificiloru rom. p. 132—146. Aci se incepe articolulu II. care are de a demústrá primatulu pon-

tificiloru rom ; si acésta o demustra auctorulu in §. XI. din ace'a ca Petru a fostu si moritu in Roma ; documentele suntu scóse éradi din cartile bes. ale orientailoru p. 148—158. §. XII. aréta urmarea legitima a pontificiloru rom. in loculu lui Petru apost. p. 158—174 ; in §. XIII. se demustra totu ace'a din istori'a celebrarei concilieloru orientali dupa pravila pag 176—192. §. XIV. face deductiuni din cele precedente cu provocare totu la pravila pag. 194—204. §. XV areta intielesulu canóneloru concilieloru orientali dupa pravila si esplicarea — telcuirea acelu canóne fačia de primatu p. 206—218. In §. XVI. aréta ca primatulu pontificiloru rom. l'au recunoscutu si patriarchii constantinopolitani, alti archierei si doctori si imperatii orientali si unii principi români. p. 220—232. — §. XVIII aréta cá credinti'a despre primatu a esistatu la Români pre tempulu celoru 7 concilie orientali pâna la tempulu lui Fotiu p. 234—244. §. XVIII aréta cá ace'a credintia in parte a esistatu la români si dupa Fotiu prin decursulu seculiloru p. 246—270. §. XIX. aréta ca Grecii cu cuventulu si cu invetiatur'a nu voru se admita primatulu, ci in fapta, cându i silesce necesitatea alérge la dinsulu p. 270—278. §. XX. e conclusiunea opului pag. 278—280, — pre paginele urmatorie 4 se afa unu indice diu numele cele mai notabile, ce ocuru in carte.

Acest'a e cuprinsulu acestui opu, carui'a asemenea, nu scimu se fia mai esitu altulu la noi la Români. — Precum suntemu informati auctorulu are de scopu se tracteze si cele alalte puncte de diferentiata dintre baseric'a apuséna si resariténa, totu in acésta forma.

— Cu acestu opu de odata a esitu totu de acelu aucturu „**Cuventari besericesci**“ Tomu III. Acestu volumu cuprinde predice pre dominece, incepéndu dela dominec'a Vamesiului si a fariseului pana la dominec'a rosalieloru, pre mai 12 cóle tiparite in 8-vu cu pretiulu 1 fl. 50 cr. — Ambe opurile aceste se potu procurá din Gherl'a dela Aucturu, precumu si dela librariile din patria.

1885—1886.

Cu iutial'a unui fulgeru, care s'arunca din ceriu,
Cá unu visu, séu cá unu sunetu, Dómne, anii fugu si pieru ;
Cu ntristari, cu bucuria
Trecu minute 'n vecinicie ;
Num-acelea n'au peritu
Ce virtutii s'au sántitu.

Dómne-ajuta cá Românulu se lucreze-acelu ogoru
Unde, 'n locu de spini, se crésca rodulu celu mântuitoriu, —
Cá-nplinindu cu demnitate rolulu ce i s'a-nsemnatu,
Se inainteze-'n bine si-'n virtute ne'nctatu !

— Anu non fericitu ! —

Proprietariu, Redactoru si Editoru : Niculae Fekete Negrutiu in Gherl'a.

Gherl'a Imprimari'a „Auror'a“ p. A. Todoranu. 1886.